

RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXXIV

Serie nouă

Aprilie

2023

4

(396)

Preț: 7 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Pacea vine de la Hristos Dumnezeu

„Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu”
(Ioan 14, 27)

Ln ziua învierii Sale din morți, seara, Domnul Iisus Hristos S-a arătat ucenicilor Săi. Ne spune Sfântul Ioan că „fiind seară, în ziua aceea, întâia a săptămânii, și ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: Pace vouă!” (Ioan 20, 19). Marele dar al păcii, Mântuitorul l-a oferit Ucenicilor Săi.

Ce poate fi mai prețios ca darul păcii și armoniei care se revarsă din sânul Sfintei Treimi? Proorocii Vechiului Testament, care-L așteptau pe Mântuitorul, Îl numeau „Înger de mare sfat, Sfetic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie” (Isaia 9, 5), iar în împărăția pe care El va întemeia-o „lupul va locui laolaltă cu mielul, și leopardul se va culca lângă câprioară; și vițelul și puilul de leu vor mânca împreună, și un copil îi va paște; juninca se va duce la păscut împreună cu ursoaica, și puilii lor vor sălășlui la un loc, iar leul ca și boul va mânca paie. Pruncul de țără se va juca lângă culcușul viperei, și în vizuina șarpelui otrăvitor copilul abia înțărcaț își va întinde mâna” (Isaia 11, 6-8). Se înțelege că toate aceste metafore se referă la pacea absolută ce va domni între oameni în împărăția Domnului Hristos.

La nașterea Mântuitorului „s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, laudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 13-14). După Înviere, consemnează tot Sfântul Evanghelist Luca, cum o face și Sfântul Evanghelist Ioan, „pe când vorbeau ei acestea, El a stat în mijlocul lor și le-a zis: Pace vouă!” (Luca 24, 36).

Domnul Hristos este Domnul păcii, El întemeiază împărăția păcii veșnice și universale. El aduce „pacea între noi și Dumnezeu, pacea sufletului pătruns de lumina harului, pacea dintre oameni care sunt frați întreolaltă, pacea între popoare, care fac parte din marea familie umană, pacea întregii făpturi, pacea cosmică”¹.

Pacea aceasta e un dar de la Dumnezeu, însă pentru a se menține, ea pretinde angajarea tuturor oamenilor și în special a creștinilor. Ea cere conlucrarea cu Hristos Domnul păcii. Fiecare creștin trebuie să fie un luptător pentru pace, așa cum îi recomandă Sfântul Pavel lui Timotei: „urmează dreptatea, credința, dragostea, pacea, cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată” (II Timotei 2, 22).

În spiritul învățăturii lui Hristos creștinii doresc pacea, caută pacea, pășesc pe drumul păcii și luptă pentru pace în comuniune cu toți oamenii din lume care doresc pacea. Biserica și-n primele veacuri creștine, când erau mari frământări, a propovăduit pacea și înțelegerea între creștini și între toți oamenii din lume.

Sfântul Igitie Teoforul, în scrisoarea sa către Efeseni, ne spune că „nimeni nu-i mai bun ca pacea, în care încetează orice război al celor cerești și pământestii”². Sfântul Vasile cel Mare zice că pacea „este acest mare și minunat bun” și că „nimeni nu este asemenea ei”³. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur precizează că „atât de mare bun este pacea, încât fiii ai lui Dumnezeu sunt cei care o fac și o clădesc”⁴. De fapt, zice Însuși Mântuitorul: „Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Matei 5, 9).

Pacea este scumpă pentru sute de milioane de oameni, care doresc să-și ducă viața în liniște și să se bucure de zilele pe care le dă Dumnezeu. Libertatea, egalitatea, dreptatea, frățietatea, conlucrarea, sunt virtuți și valori dorite de toți.

Și în consens cu cele enunțate nu sunt oare absurde și catastrofale războaiele, inclusiv cel din Ucraina, purtat între oameni de aceeași cultură și credință? Războiul constituie „una dintre cele mai grave și îngrijorătoare probleme ale omului, în special în epoca noastră. Experiența celor două războaie mondiale, șirul nesfârșit de conflicte armate ce le-au urmat, precum și existența mijloacelor de distrugere, care pot face să dispară... nu doar neamul omenesc, dar și orice urmă de civilizație de pe fața pământului”⁵, trebuie să ne dea de gândit.

Și pentru că ne aflăm la Paști, noi creștinii ar trebui să punem la suflet îndemnul Sfântului Ioan Damaschinul: „Ziua Învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le”⁶.

Iar dacă căutăm sursa neînțelegerilor și ciocnirilor dintre oameni, să-l cităm pe Sfântul Iacov: „De unde vin războaiele, și de unde certurile dintre voi? Oare, nu de aici: din poftele voastre care se luptă în mădularile voastre? Pofțiți, și nu aveți; ucideți și pizmuiți, și nu puteți dobândi ce doriți; vă sfâșiți și vă războiți, și nu aveți pentru că nu cereți. Cereți, și nu primiți pentru că cereți rău” (Iacov 4, 1-3).

Războiul este o încercare tragică a omului, creat de Dumnezeu să trăiască în „iubire, pace și demnitate. Înstrăinarea de Dumnezeu este înstrăinarea de iubire și pace. Mai mult, este înstrăinare și de

¹ Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969, p. 115.

² *Scrierile Părinților Apostolici*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1979, p. 169.

³ Cf. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *op. cit.*, p. 116.

⁴ *Ibidem*

⁵ Georgios Mantzaridis, *Morala Creștină*, Editura Bizantină, București, 2006, p. 373.

⁶ *Slujba Învierii*, Editura Episcopiei Ortodoxe Alba Iulia, Alba Iulia, 1997, p. 49.

HRISTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

- Buna Vestire, hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului – **DARIUS ECHIM**.....(p. 2)
- „Cu dor am dorit să mănânc acest Paști cu voi...”
– † **PS BENEDICT BISTRITANUL**.....(p. 3)
- Războiul care va veni... – **EUGEN ADRIAN TRUȚA**.....(p. 3)
- În căutarea dobândirii unei inimi curate în Săptămâna Patimilor – **RASOFORA IRINA**.....(p. 4)
- Centenarul Asociației „Oastea Domnului”
– **DARIUS ECHIM**.....(p. 4)
- Giurgiurile și mahrama. O taină a „mormântului gol”?
(Ioan 20, 5-7) – **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ**.....(p. 5)
- Lumină lină,
în așteptarea Învierii – **PR. BOGDAN MARIAN**.....(p. 6)
- O sută de ani de la alegerea și investirea protopopului Aurel Munteanu
– **CȘ III DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN**.....(p. 7)
- Străduințele Părintelui Emanuel Vidican
– **PROF. UNIV. DR. MIRCEA-GELU BUTA**.....(p. 8)

fundamentul demnității umane. Când omul se înstrăinează de Dumnezeu iubirii și al păcii... se înjosește pe sine însuși și se afundă inevitabil în tulburare și pieire”⁷.

Mântuitorul, Domnul Păcii, e categoric în sentința Sa: „*toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri*” (Matei 26, 52). Iar pe noi ne învață „*să trăim în pace unii cu alții*” (Marcu 9, 50). Sfântul Pavel știe că nu întotdeauna lucrurile depind de noi: „*Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii*” (Romani 12, 18).

Pentru omul zilelor noastre, unica opțiune rațională este pacea, dacă vrea ca viața să meargă în continuare. Înainte vreme se considera că războiul oferă o ultimă soluționare a diferendelor. Astăzi realizăm că războiul este irațional, că un al treilea război mondial ar duce la distrugerea totală.

Ca să evităm războiul trebuie eliminate cauzele care duc la război: nedreptatea, aspirarea, exploatarea, desconsiderarea drepturilor omului și alți factori care cultivă conflictele. Sfântul Pavel, pe bună dreptate, ne îndeamnă: „*Căutați pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul*” (Evrei 12, 14). Iar Sfânta Liturghie o începem cu invocările: „*Cu pace, Domnului să ne rugăm... Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre... Pentru pacea a toată lumea...*”⁸. La sfârșitul ei zicem: „*Cu pace să ieșim*”⁹.

E minunat condacul Slujbei Învierii, care, și el, amintește de pacea adusă de Hristos: „*Deși Te-ai pogorât în mormânt, Cel ce ești fără de moarte, dar puterile iadului ai zdrobit și ai înviat ca un biruitor, Hristoase, Dumnezeule, zicând femeilor mironosițe: Bucurați-vă! Și Apostolilor Tăi pace dăruindu-le, Cel ce dai celor căzuți ridicare*”¹⁰.

Suntem convinși că Domnul Hristos ne cheamă să fim „*făcători de pace*”, să ne rugăm pentru pace, să fim cu atitudinea noastră pacifistă contaminanți și pentru alții. Sunt conștient că aceste cuvinte ajung la dumneavoastră, cei ce sunteți credincioși și căutați biserica, dar cine știe dacă nu vor ajunge și în alte medii și la cei ce pot opri războaiele?

Dumnezeu, prin Proorocul David, ne zice: „*Ferește-te de rău și fă binele, caută pacea și o urmează pe ea*” (Psalmul 33, 13). Cei ce-și pun problema vieții spirituale serios caută pacea și sunt convinși că nu armele, ci dragostea creștină va birui.

Este notorie „*legenda spicelor care au biruit săbiile*”, din folclorul iudaic¹¹. Un tânăr se căsătorise cu fiica unui comerciant de spice. Tânărul a fost însărcinat să transporte un snop de spice într-un oraș îndepărtat. Pe drum o bandă de hoți s-au aruncat asupra lui și i-au cerut să le dea snopul de spice. Tânărul a refuzat iar hoții au scos săbiile și l-au atacat. Dar tânărul a luat un spic din snop și l-a aruncat asupra hoților. Spicul a început să strălucească ca aurul și a început să reverse o lumină foarte puternică, ca de fulger. Hoții s-au speriat și au fugit, iar tânărul și-a continuat drumul. Niciodată săgețile, sau alte arme oricât de rafinate ar fi, nu vor izbuti să îngenuncheze spicele, simbol al muncii creatoare. Confruntarea dintre două concepții de viață nu se hotărăște pe câmpul de luptă ci pe terenul spicelor care oferă oamenilor bunăstarea, care oferă oamenilor pâinea cea de toate zilele.

Este clar că spicele au biruit săbiile, au biruit armele și au adus pacea. Iar Domnul Păcii este Însuși Iisus Hristos. Din făina obținută din spice se face Sfânta Cuminecătură. Sfântul Pavel ne întreabă retoric: „*Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărțirea cu trupul lui Hristos*” (I Cor. 10, 16).

În spiritul păcii aduse de Hristos este scrisă și poezia „*Cântecul potirului*”¹² care ne prezintă poetic prefacerea pâinii, roada spicelor, în trupul lui Hristos. „*Podgorii bogate și lanuri mănoase / Pământul acesta Iisuse Hristoase / E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu / Privește-Te-n vie și veze-te-n grâne / Și sânge-rează-n struguri și frânge-te-n pâine / Tu viața de-a pururi a neamului meu*”.

Oamenii au nevoie de pace și liniște, pe care le cerem Domnului Păcii, au nevoie de o viață spirituală normală. De aceea Biserica cultivă spiritul de prietenie și frăție dintre oameni. Predicând Evanghelia Mântuitorului încearcă să-i facă pe oameni mai buni. Pe bună dreptate Simion Mehedinți afirmă că „*un popor, ca și orice om în parte, atâta prețuiește cât a înțeles din Evanghelie și cât poate să urmeze învățaturii lui Iisus*”¹³.

Luptându-ne pentru pace, punem în lucrare Predica Mântuitorului de pe Munte, care-i fericește pe „*făcătorii de pace*” (Matei 5, 9) și împlinim visul proorocilor. Iubirea creștină ne cheamă să slujim păcii, vieții și binelui oamenilor și să fim potriviți războiului, neînțelegerilor, care aduc suferință, distrugere și moarte.

Acum, când „*toate s-au umplut de lumină: și cerul și pământul și cele de dedesubt*”¹⁴, dorim ca Pacea lui Hristos Cel Înviat să vă covârșească sufletele, să aveți sărbători pline de bucurie și de har și să vă zicem cu toată convingerea creștină: **Hristos a înviat!**

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

⁷ Georgios Mantzaridis, *op. cit.*, p. 374.

⁸ Liturghier, E.I.B.M.B.O.R., București, 2012, p. 136.

⁹ *Ibidem*, p. 197.

¹⁰ Slujba Învierii, *idem* ... p. 36.

¹¹ Șef rabin dr. Moses Rosen, *Învățăturii biblice*, Federația comunităților evreiești, București, 1979, p. 25.

¹² *Cântecul potirului*, Nichifor Crainic, Antologie de poezie religioasă, Zoe Duna, Alba Iulia, 1995, p. 31.

¹³ Simion Mehedinți, *Creștinismul românesc*, Anastasia, București, 1995, p. 23.

¹⁴ Slujba Învierii, p. 30.

Buna Vestire, hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Aniversarea a 12 ani de la întronizarea ÎPS Andrei ca Mitropolit al Clujului

Darius Echim

La Praznicul Bunei Vestiri, sâmbătă, 25 martie 2023, a fost sărbătorit hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Tot în această zi s-au împlinit 12 ani de când Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a fost întronizat în demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit. De asemenea, sărbătoarea din acest an a marcat și împlinirea a 100 de ani de când Episcopul Nicolae Ivan, reîntemeietorul Eparhiei Clujului, a pus piatra de temelie pentru Catedrala Mitropolitană din inima orașului, dar și 90 de ani de la sfințirea acesteia.

Sărbătoarea Bunei Vestiri are o semnificație aparte pentru Eparhia Clujului, fiind ziua în care, în urmă cu 17 ani, în anul 2006, vrednicul de pomenire Arhiepiscop Bartolomeu Anania a fost instalat ca primul Mitropolit al reînființatei Mitropolii de obârșie ștefaniană cu denumirea: Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, care a devenit, din anul 2012, Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. În anul 2011, tot într-o zi de 25 martie, a fost instalat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, ca cel de-al doilea Mitropolit la Cluj.

Momentul aniversar a fost marcat la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, unde Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost oficiată de un sobor de șapte ierarhi, în frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Alături de Mitropolitul Clujului au slujit: Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei, precum și un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte clerici de la Centrul Eparhial, protopopi din cuprinsul Arhiepiscopiei Clujului, slujitori ai Catedralei Mitropolitane și părinți profesori de la cele două instituții de învățământ teologic din municipiu.

După citirea pericopei evanghelice, Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul a rostit un cuvânt de învățătură despre semnificația și importanța sărbătorii Bunei Vestiri, subliniind că „*Maica Domnului devine Eva cea nouă, care prin ascultare a reparat greșeala neascultării Evei celei*

dintâi”. Astfel, ierarhul i-a îndemnat pe credincioși să își însușească virtutea ascultării asemenea Preasfintei Fecioare Maria, care a ascultat cuvântul lui Dumnezeu.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

12 ani de slujire la Cluj

La finalul Sfintei Liturghii a fost săvârșit un Polihroniu, după care Preasfințitul Părinte Iustin i-a transmis Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei urările din partea Sinodului Mitropolitan, clerului și credincioșilor din cuprinsul Mitropoliei, oferindu-i un aranjament floral și o icoană cu Maica Domnului. Totodată, președintele Consiliului Județean Maramureș, Ionel Bogdan, i-a oferit Înaltpreasfințitului Sale o plachetă aniversară.

Apoi, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a mulțumit lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra sa și a credincioșilor încredințați spre păstorire, tuturor celor prezenți la hram, dar și tuturor celor ce i-au stat alături în toți acești ani de slujire.

În semn de apreciere și recunoștință pentru implicarea sa în sprijinirea misiunii Bisericii, Mitropolitul Andrei i-a

oferit Crucea Transilvană pentru mireni, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Clujului, președintelui Consiliului Județean Alba – Ion Dumitrel.

La slujba de hram au participat numeroși credincioși clujeni, oficialități militare și civile, oameni de cultură, reprezentanți ai mediului academic și reprezentanți ai instituțiilor din județele care fac parte din cuprinsul Mitropoliei. Mulți din cei prezenți au asistat la Sfânta Liturghie în fața Catedralei din Piața Avram Iancu, rugându-se alături de soborul ierarhilor pentru cei aflați în necazuri și suferințe, pentru pacea, sănătatea și mântuirea lumii. De asemenea, a fost prezentă garda de onoare a Grupării de Jandarmi Mobilă „Ștefan Cicio-Pop” din Cluj-Napoca.

Mitropolia Clujului, la 17 ani de la reînființare

La data de 25 martie 2006, la sărbătoarea Bunei Vestiri lua ființă în mod festiv Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, devenită ulterior Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Evenimentul renașterii noii Mitropolii transilvănene, de obârșie ștefaniană (Mitropolia de la Feleac, secolul XV) este ancorat în viziunea și voința istorică exprimată de Sfântul Andrei Șaguna, de Octavian Goga sau de Patriarhul Miron Cristea și confirmă faptul că „*Biserica privește întotdeauna cu respect spre trecut, dar înțelege că viitorul ei trăiește mereu sub aripa înnoitoare a Duhului Sfânt*”.

Ziua de 25 martie a devenit, prin actul providențial al reînființării Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, o sărbătoare pentru întreaga Transilvanie, ea marcând momentul întronizării primului Mitropolit, Bartolomeu Anania, la 25 martie 2006, iar după 5 ani a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

† **BENEDICT Bistrițeanul**

Episcop-vicear al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

**Cu dor am dorit să mănânc
acest Paști cu voi**

Răznuind Paștile împreună cu ucenicii Săi, Hristos dă un accent specific momentului: „Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paști, înainte de Patima Mea” (Luca 22, 15). Și acest lucru, pentru comuniunea cu ucenicii Săi apropiați, dar, mai ales, pentru lucrarea care avea să desăvârșească întreaga istorie și să împlinească așteptarea generațiilor de până atunci. Mâncând Paștile, Hristos anunța Pătimirile și Învierea Sa, prin care El Însuși devenea Paștile cele noi, în cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Paștile nostru Hristos S-a jertfit pentru noi” (1 Corinteni 5, 7), cu deschidere înspre o prăznuire eshatologică, în Împărăția lui Dumnezeu.

Gesturile care însoțesc momentul indică o cale - pâinea, în duh de mulțumire, o frânge și o împarte ucenicilor, vorbind despre ea ca despre propriul Său trup: „Acesta este trupul Meu care se dă pentru voi” (Luca 22, 19); același lucru, în continuare, cu paharul din rodul viței, descriindu-l în termenii unui Nou Legământ, întru sângele Său, care se varsă pentru lume (Luca 22, 20). Mai întâi este vorba de jertfa lui Hristos spre iertarea păcatelor lumii întregi, care se face accesibilă în Sfânta Liturghie, instituită în Joia Mare, și săvârșită în Biserică, potrivit testamentului, „întru pomenirea Mea” (Luca 22, 19; 1 Corinteni 11, 24-25). În al doilea rând, ne este indicat un *modus vivendi*, descris ca o stare de permanentă jertfă, ca disponibilitate a dragostei și a slujirii față de cei din proximitatea noastră. De aceea, Liturghia pe lângă împărțirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, presupune deodată și asumarea unei condiții specifice de viață.

Paștile cele noi Hristos, care se dă lumii întregi, se descrie în termenii experienței dragostei, pentru aici, în viața cotidiană, în Biserică și în spațiul social, dar și pentru viața de dincolo, pentru care ne pregătim și cu care încercăm să ne obișnuim. Învierea Domnului, în acest sens, se descrie tocmai prin apelul la dragostea lui Dumnezeu, dovedită în termenii jertfei pentru lumea întreagă și pentru totdeauna: „Înainte de sărbătoarea Paștilor, știind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să treacă din lumea aceasta la Tatăl, iubind pe ai Săi cei din lume, până la sfârșit i-a iubit” (Ioan 13, 1). Pe aceeași linie, Sfântul Isaac Sirul indică legătura dintre viața cea pământească și cea din Împărăție, ca anticipând starea de Înviere: „Cel ce a aflat dragostea mănâncă pe Hristos; Îl mănâncă pe Hristos în fiecare zi și ceas și se face prin aceasta nemuritor. «Că cel ce mănâncă, zice, din pâinea pe care Eu voi da-o lui, nu va vedea moartea în veac» (Ioan 6,58)... Deci cel ce viețuiește în dragoste rodește viața din Dumnezeu și respiră în lumea aceasta aerul învierii din cele de aici. În acest văzduh se vor desfăta dreptii după înviere”.

Acest cadru ne poate oferi în cheie practică o cale prin care să trăim sărbătoarea Paștilor și să ne bucurăm de mireasma Învierii la timpul prezent. În primul rând suntem chemați, prin canonul praznicului, „să bem băutura nouă din izvorul nestricăciun-

nii”, „din rodul cel nou al viței, al dumnezeieștii veselii, în ziua cea vestită a Învierii”², în felul acesta împărțându-ne de Împărăția lui Hristos. În aceste cântări ni se indică limpede modul prin care învierea ne este accesibilă - *împărțirea cu Trupul și Sângele lui Hristos în Sfânta Liturghie*. Același accent îl pune și Sfântul Ioan Gură de Aur, în cuvântul de învățătură de la Paști, prin care suntem chemați la împărțirea euharistică: „Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimeni să nu iasă flămând. Gustați toți din ospățul credinței; împărțășiți-vă toți din bogăția bunătății. Să nu se plângă nimeni de lipsă, că s-a arătat Împărăția cea de obște”³. Euharistia este semnul imediat al dragostei lui Hristos pentru noi, prin care ne facem părtași Împărăției lui Dumnezeu în lăuntru nostru. De aceea, potirul în ziua de Paști nu este un privilegiu doar al clericilor, ci este un privilegiu al întregului popor care se dorește a fi chemat cu numele învierii.

În al doilea rând, Paștile Hristos, care s-a jertfit pentru noi, ne indică deodată cu Potirul și acel *modus vivendi al Liturghiei*, și anume exersarea în dragostea lui Dumnezeu ca sursă pentru dragostea față de ceilalți, prieteni sau neprieteni, asemănători sau diferiți față de noi, buni sau mai puțin buni, în spațiul bisericesc și social: „Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu... rămâneți întru iubirea Mea” (Ioan 15, 9, 12). Împrumutăm de la Domnul iubirea Lui în stare de jertfă pentru a o putea exprima în continuare față de cei din jur. Părintele Tadei de la Vitovnița argumentează: „Numai împreună cu Dumnezeu putem ierta, căci suntem ființe mărginite. Dragostea este fără de margine și singur Dumnezeu cel nemărginit o poate împlini. Toți căutăm dragostea cea nesfârșită, dar și îngerii și noi suntem ființe limitate, ne mișcăm în timp și spațiu; le putem face numai pe cele ce au sfârșit, nu și pe cele fără de sfârșit. Fără de Dumnezeu nu ne putem iubi nici pe noi înșine, cu atât mai mult pe semenii noștri”⁴.

Mesajul pe care îl aduce Învierea lui Hristos este iertarea celor care ne-au greșit și împărțirea în dragoste cu cei în mijlocul cărora trăim. În acest ton se sfârșește magistral Canonul Învierii: „Ziua Învierii! Să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem „fraților” și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere”⁵. Paștile sunt frumoase dacă le trăim împreună; Paștile sunt ale Domnului dacă El este în mijlocul nostru; Paștile sunt izbăvire de întristare, dacă îi iertăm și îi îmbrățișăm pe cei ce ne-au greșit.

Această experiență a dragostei ne indică viața Bisericii, dar ne oferă, deopotrivă, șansa de a ne pregăti pentru Împărăția lui Dumnezeu și a ne obișnui cu ea, de vreme ce dragoste exprimă însăși conținutul acesteia. Într-o lume a conflictelor exterioare sau lăuntrice, a războaielor din afară sau dintre noi, chemarea la dragoste și iertare ca forme de celebrare a Paștilor la timpul prezent poate fi cel mai actual, cel mai stringent și, deopotrivă, cel mai urgent mesaj omiletic. La o astfel de prăznuire, Hristos dorește să ni se alăture: **cu dor am dorit să mănânc acest Paști cu voi.**

Hristos a înviat! Dragostea și îmbrățișarea Lui să ne cuprindă pe toți!

† **BENEDICT Bistrițeanul**

Episcop-vicear al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

² Penticostar, București, EIBMBOR, 2012, p. 16.

³ Penticostar, p. 25.

⁴ Starețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița, *Pace și bucurie în Duhul Sfânt*, București, Predania, p. 128.

⁵ Penticostar, p. 24.

Războiul care va veni...

„Și am văzut fiara și pe împărăția pământului și oștirile adunate ca să facă război cu Cel ce șade pe cal și cu oștirea Lui. Și fiara a fost răpusă și cu ea, proorocul mincinos...” (Apocalipsă 19, 19-20)

Eugen Adrian Truța

mul credincios Evangheliei a trăit mereu între tensiunea unui „nu încă” și „deja” eshatologic. Împărăția promisă de Mântuitorul Hristos nu e încă aici, dar în mod duhovnicesc ea se lucrează deja de palmașii credinței, adică de cei ce revendică Învierea în fiecare clipă a existenței lor.

Un atare balans între străfulgerările cetății dumnezeiești și complicata infrastructură a celei omenești s-a înregistrat scriptic de-a lungul istoriei. O creștinătate politică nu mai poate fi realitatea civică a zilei de mâine. Acest diagnostic dur nu și-a manifestat toate durerile și tarele în țărișoara noastră, a cărei religiozitate continuă să se manifeste puternic. Slavă Domnului!

În schimb, excluderea motivațiilor religioase în demararea unor proiecte globale sau regionale demonstrează că modernitatea continuă să-și exploateze tezele sale anti-creștine sau, dacă e să subscriem post-modernității, aceasta din urmă dezvoltă variante stângiste ale eticii înglobând puritanisme comuniste, ideologii care contorsionează corpul social până la disoluția ierarhiilor sociale, utopii progresiste.

Savoarea vieții și adevărul ca fapt și argument nu mai provin din dulceața Scripturilor; suntem înfrânți. Creștinătatea ca fapt social nu mai rezistă probei întemeierii.

În ciuda unor previziuni legate de conflictul între plăcile tectonice ale culturii religioase, războaiele armate de azi se desfășoară în interiorul aceluiași spațiu cultural. Prin războiul din Ucraina, creștinătatea ca ipotetic proiect global pierde orice șansă, a *treia Romă* nu a existat și nu va exista pe harta credinței noastre. Evanghelia nu poartă cartușe.

Războiul credinței noastre poate devansa războiul armat de la granița țării. Imposibilitatea păcii și prosternarea în fața oricărei soluții de încheiere a conflictului a devenit rugăciunea noastră de fiecare ceas. Rugăciunea inimii cerșește pacea slavă.

Moartea și sângele fraților a făcut ca lumea să pară un întreg solipsism financiar. Ordinea lumii nu mai e ordinea unei morale, ci a unui sfârșit de lumină și credință.

Ca și anul trecut, Paștile de anul acesta vor dura. Noi nu vom lăsa ca cerul credinței noastre să fie întunecat de fumul dronelor. Vom continua să strigăm Hristos a înviat! Încă sperăm să auzim Воистину Воскресе, transliterat *Voistinu voskres!* (Adevărat a înviat!).

Când apostolii au dezertat văzând violența unui popor în a-și respinge destinul religios, s-au ascuns într-un foișor. Nu era cea mai potrivită manieră de a se proteja, de a-și securiza persoana, puteau mult mai bine să fugă din țară, dar au rămas împreună, timorați și debusolați. Poate că o anumită vină plutea în aerul acelei camere. Trebuiau să fi făcut mai mult?! Să fi scos sabia?! Însuși Mântuitorul vindecase urechea lui Malhus, rănit de unul din ei. Paradoxal și simbolic, în acel moment ei reprezentau creștinătatea. Și creștinătatea nu a ripostat militar, nu a organizat cruciade. Creștinătatea s-a speriat.

Așa că, prin ușile închise, ferecate de prejudecățile noastre, de temerile întemeiate sau nu, de răutățile adânc înrădăcinate, trece Hristos, trece Mesia și spune: *Pace vouă!* (Ioan 20, 19). Nu i-a muștrat. Nu le-a ținut discursuri principale sau de îmbărbătare. Doar a venit în mijlocul lor și le-a arătat mâinile și coasta Sa. Erau urmele gloanțelor și rachetelor. Apoi le-a zis din nou: *Pace vouă!* (Ioan 20, 21). Și i-a trimis în lume: *Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate; și căroră le veți ține, vor fi ținute* (Ioan 20, 22-23).

Și a venit Toma. Spaima sau credința doar în rațiune îl făcea să ceară argumente. Toma voia să întocmească procesul constatator al Învierii. El era analistul militar, strategul care apelează doar la certitudini și la probe culese de pe teren. Dar Domnul Hristos i-a zis: *Adu degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea* (Ioan 20, 27). Și Toma a încetat cu deducțiile și inducțiile și ipotezele de lucru. Devenise apostol.

Asemeni lui Toma suntem și noi. Vrem cu orice preț să facem parte din comisia de constatare a credinței. Să mergem la fața locului, să fim martori oculari. Cu siguranță că impulsul ne va conduce într-acolo. Dar când *Îl vom vedea precum este* (I Ioan 3, 2) și vom auzi glasul care spune *Pace vouă!*, atunci vom ști că, asemeni lui Toma, nu vom mai pune degetul și mâna în rana războiului dintre creștinii frați. Să credem în pace, să o implorăm chiar dacă zorii nu par să transmită decât numărul sordid al altor morți.

În noul Ierusalim, cetatea cea sfântă făgăduită nouă, vor fi șterse lacrimile și moartea și plângerile, strigătele și durerile. *Cel ce șade pe tron a grăit: Iată, noi le fac pe toate* (Apocalipsa 21, 5). În acel loc sfânt înspre care ne îndreptăm cei ce purtăm războiul credinței și nu al obuzelor, în acel singur spațiu în care Hristos cel Înviat ne primește sub mantia luminii Sale, *noapte nu va mai fi; și nu mai au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărăți în vecii vecilor* (Apocalipsa 22, 5). Amin!

¹ Filocalia 10, LXXII, București EIBMBOR, 1981, p. 363.

În căutarea dobândirii unei inimi curate în Săptămâna Patimilor

„Fiule, dă-mi inima ta!”
(Pilde 23, 26)

Rasofoara Irina

Mănăstirea Mihai Vodă – Turda

Lată că am săvârșit călătoria Postului Păresimilor și ne îndreptăm cu pași mărunți spre intrarea în Săptămâna Patimilor Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Am parcurs această perioadă cu frică și cu bucurie, cu frică pentru că ne simțim nevrednici, și cu bucurie pentru mântuirea care ne-a fost adusă prin Jertfa de pe Cruce.

Începem astfel Săptămâna Patimilor. O săptămână care dă curaj inimii noastre în lupta cu păcatul, având ca scop al acestei nevoi curățirea celor dinlăuntru.

În *Lunea Mare* ne este pusă înaintea ochilor sufletești icoana tânărului și preafrumosului Iosif care a fost vândut de frații săi în Egipt, el fiind o preînchipuire a Domnului Hristos, Care a fost vândut de către Iuda. Îndemnul imnografului „*Să urmărim credincioșilor curățirea lui Iosif...*” vădește dorința omului de a se nevoi pe cât îi este cu putință să aducă lui Hristos „*roade bune din brazdele inimii*”², adică pocăința care îl curățește de tot păcatul, redându-i primenită haina botuzului.

Marțea Mare ne face amintire de pilda celor zece fecioare din Sfânta Evanghelie. Cele înțelepte, în detrimentul celorlalți, au avut untdelemn în candelile lor, o inimă curățită prin milostenie și alte fapte bune. Urmând celor dintâi, să ne străduim să avem din destul untdelemn în vasele sufletului nostru pentru ca, astfel, cu candela împodobită și cu inima curățită, să-L putem întâmpina în miezul nopții pe Mirele Hristos.

În *Sfânta și Marea zi de Miercuri* se face pomenire de femeia păcătoasă care a spălat cu lacrimi și a uns cu mir picioarele Mântuitorului. Acest episod este înfățișat în imagini și culori vii în cadrul Deniei de marți seara prin următoarele cuvinte: „*Păcătoasa ștergând cu căldură precuratele Tale picioare, cu părul capului ei, și din adânc suspinând, a grăit cu plângere: Îndurate, nu mă lepăda, nici nu mă urî, Dumnezeu meu, ci mă primește pe mine, ceea ce mă pocăiesc, și mă mântuiește, ca un iubitor de oameni*”³. Urmând femeii celei păcătoase să încercăm să ne gătim inima, curățind-o prin lacrimi și sudoare sfântă, pentru ca astfel pregătită să poată fi sălaş Preasfintei Treimi.

Joia Mare este una dintre cele mai importante zile din Săptămâna Sfințelor Pătimiri. Este ziua închinată amintirii a patru evenimente din viața Mântuitorului și anume: sfânta spălare a picioarelor, ca pildă de smerenie; Cina cea de Taină, adică predarea Înfricoșatelor Taine; rugăciunea cea mai presus de fire, numită și rugăciunea arhierască, și vânzarea Domnului.

În cadrul Sfintei Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare ce se săvârșește în această zi, după rugăciunea Amvonului, o rânduială mai deosebită. Eclesiarhul se încinge cu ștergarul și începe spălarea picioarelor a 12 frați, între care trebuie să fie un portar și un econom.

Luând pildă de la cel mai mare să ne sârguim, fraților, unii altora să ne spălăm întinarea cugetelor, rugându-L pe Domnul și zicând: „*Cel ce Te-ai încins cu ștergarul, și ai spălat picioarele ucenicilor, Hristoase Dumnezeule, spală gând-*

direa sufletului nostru și ne încinge pe noi cu legătură duhovnicească, spre a face poruncile Tale și a cânta bunătatea Ta”⁴. Rămânând cu Stăpânul și primindu-L astfel cu credință, cu buze de lut dar cu inimi curate, să ne ospătam duhovnicește din Ospățul Său, din Pâinea coborâtă din cer și „care dă viață lumii” (Ioan 6, 33).

În cadrul Deniei de Joi seara, adică în *Sfânta și Marea Vineri* se face aducere aminte de sfințele, mântuitoarele și înfricoșătoarele Pătimiri ale Domnului nostru Iisus Hristos: scuipările, lovirile peste față, palmele, insultele, batjocurile, haina de porfiră, trestia, buretele, oțetul, piroanele, sulița și înainte de toate Crucea și moartea. Acestea toate Domnul le-a răbdat pentru mântuirea noastră, de aceea datori suntem și noi ca „*simțirile noastre curate să le aducem înaintea Lui și, ca niște prieteni ai Lui, sufletele să le jertfim pentru Dânsul și să nu ne sugrumăm cu grijile vieții, ca Iuda. Ci să strigăm în cămările sufletelor noastre: Tatăl nostru, Care ești în ceruri, izbăvește-ne pe noi de cel viclean*”⁵.

În aceeași zi de Vineri, în cadrul slujbei Pavcerniței, se cântă canonul pentru răstignirea Domnului – alcătuire a lui Simeon logofătul – și care la cântarea a cincea are acest irmos: *Cu dumnezeiască strălucirea Ta, Bunule, sufletele celor ce dis-de-dimineață vin la Tine cu dragoste, mă rog lumineză-le, ca să Te vadă pe Tine, Cuvinte al lui Dumnezeu, pe Tine, Ade-văratul Dumnezeu, Cel ce chemi din negura greșalelor*⁶. Fie ca toți oamenii să zorească spre El cu iubire!

Ultima zi din Săptămâna Patimilor marchează momentul îngropării Mântuitorului și pogorârea Sa la iad. Pentru acest moment ni se cere și mai multă osârdie în lucrarea de curățire a inimii, dat fiind faptul că precede Praznicul Învierii Domnului.

Oricât ar fi de grea această luptă în vederea curățirii inimii nimeni și nimic nu ar trebui să ne împiedice să ne-o asumăm. O inimă curată aduce mintea în stare să vorbească cu Dumnezeu în rugăciune, să-L cunoască în dumnezeiasca Împărăție, să-L iubească mai presus de orice și să se odihnească întru El în Ziua cea neînserată, în zorii zilei a opta, în eshaton.

Prin cele câteva gânduri înfățișate mai sus am dorit să revelez faptul că este un lucru de mare preț să ne prosternăm înaintea Domnului cu o inimă curată și să o revărsăm cu toată căldura și ospitalitatea înaintea Lui, altfel spus „*să ne descoperim inima*, pentru că aceasta ne îngăduie să-I vorbim Dumnezeului și Tatălui nostru din inimă și să fim auziți de El”⁷. Dacă ajungem să arăm încetul cu încetul pământul inimilor noastre cu plugul pocăinței va veni și vremea când se va lumina de ziuă și Luceafărul va răsări în inimile noastre (II Petru 1, 19).

Prin această scurtă incursiune a universului intim al fiecăruia dintre noi am căutat, astfel, să pun în lumină câteva elemente generale din lucrarea de curățire a inimii, aceasta din urmă fiind privită ca un câmpul de luptă al mântuirii noastre, locul prin excelență unde omul se întâlnește cu Dumnezeu, își mărturisește of-ul, își revărsă necazul, își șterge sudoarea feței și pășește cuminte pe cărarea ce duce spre Împărăția cea neînserată, rugându-se tainic și zicând: „*Dă-ne nouă, Bunule, curăția inimii prin postire curată și limpezeste gândurile inimii, cu care deopotrivă suflet și trup în același avânt să-Ți mulțumească Ție, Doamne, pentru darurile Tale!*”⁸.

Slavă Ție, Celui ce dăruiești celor ce Te iubesc o inimă curată (Psalmul 50, 11) și un duh nou (Iezechiel 36, 26)!

Să zicem toți: *Doamne miluiește!*...

⁴ Triodul, Editura IBMBOR, București, 1986, p. 520.

⁵ Idem, p. 527.

⁶ Idem, p. 561.

⁷ Arhimandritul Zaharia Zaharou, *Omul cel tainic al inimii*, Editura Basilica, București, 2014, p. 13.

Centenarul Asociației „Oastea Domnului”

Darius Echim

La prilejul împlinirii a 100 de ani de la înființarea Asociației „Oastea Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe Române, joi seara, 16 martie 2023, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca, a fost organizat un eveniment aniversar, în cadrul căruia părintele Constantin Necula a susținut conferința „Ce este Oastea Domnului?”.

Manifestarea s-a desfășurat cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, precum și a peste 1000 de credincioși. De asemenea, peste 2000 de persoane au urmărit conferința online, pe platformele Creator TV, Trinitas TV, Radio Renașterea și alte pagini și canale care au ales să transmită evenimentul.

Evenimentul a debutat cu un filmuleț în care a fost prezentată, pe scurt, Asociația „Oastea Domnului”, după care Părintele Mitropolit Andrei a rostit o rugăciune de binecuvântare, le-a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură și a evocat personalitatea părintelui Iosif Trifa, promotorul Asociației creștine „Oastea Domnului”. Cu prilejul centenarului asociației, ierarhul i-a felicitat pe toți cei care se preocupă de cele spirituale și fac misiune în ogrorul Domnului Hristos.

Apoi, pr. prof. univ. dr. Constantin Necula, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu, a susținut conferința „Ce este Oastea Domnului?”, urmată de un dialog bazat pe întrebări și răspunsuri.

Evenimentul a fost moderat și prezentat de părintele Claudiu Melean, parohul Bisericii „Sfântul Ierarh Alexandru” din Cluj-Napoca și membru al Oastei Domnului.

În cadrul manifestării, Grupul vocal-instrumental al Asociației „Oastea Domnului” din Cluj-Napoca a interpretat privesne și cântări religioase, iar domnul Liviu Baltă, organizator al evenimentului și director executiv al Asociației Creștine „Agape”, a susținut o scurtă alocuțiune despre importanța Asociației „Oastea Domnului” și rolul ei în viața sa.

Conferința a fost organizată de Asociația Creștină „Agape” și Asociația „Oastea Domnului” Cluj-Napoca, parteneri media fiind Trinitas TV și Radio Renașterea.

Conferința „Libertate și libertinaj”

Tot în contextul centenarului asociației, miercuri seara, 15 martie, la invitația grupului de tineri care fac parte din Asociația „Oastea Domnului” Cluj-Napoca, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a susținut o prelegere pe tema „Libertate și libertinaj”, iar apoi a răspuns întrebărilor tinerilor. Evenimentul a avut loc la Expo Transilvania din Cluj-Napoca.

Grupul de tineri se numește „Frecvența223” (2 Timotei 2, 3 – „Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos”) și au mai avut astfel de întâlniri, cu invitați precum: pr. lect. univ. dr. Gheorghe Șanta și psihologul Roxana Șanta, prof. univ. dr. Adrian Papahagi, lect. univ. dr. Mihai Coste și alții care au dezbătut teme de interes pentru tineri.

Scurt istoric

Asociația „Oastea Domnului” a fost înființată în anul 1923, la inițiativa preotului ardelean Iosif Trifa, ca o mișcare de renaștere sufletească în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, fiind recunoscută și susținută de Sfântul Sinod.

În cei 100 de ani de existență, sute de mii de români au aderat la această mișcare definită de părintele Iosif Trifa astfel: „Oastea Domnului este aflarea și vestirea lui Iisus cel Răstignit”.

Oastea Domnului, cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, își realizează misiunea prin: participarea activă a membrilor săi la slujbele religioase din cadrul Bisericii Ortodoxe; organizarea de adunări duhovnicești; educarea copiilor și a tineretului prin programe relevante, dedicate lor, precum și prin tabere creștine; activități cu caracter cultural-creștin, în special prin cântarea și poezia creștină; lupta împotriva tuturor patimilor și a ispitelor actuale; protejarea instituției familiei, mamei și copilului; acțiuni de caritate și misiune creștină etc.

¹ Triodul, Editura IBMBOR, București, 1986, p. 472.

² Idem, p. 473.

³ Idem, p. 495.

Giulgiurile și mahrama. O taină a „mormântului gol”? (Ioan 20, 5-7)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Iupă învierea lui Iisus, prima persoană care descoperă mormântul gol este Maria Magdalena. Evanghelistul Ioan spune lămurit acest lucru: „Iar în ziua întâia a săptămânii (duminica), Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-diminează, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormânt. Deci, a alergat și a venit la Simon-Petru și la celălalt ucenic pe care-l iubea Iisus, și le-a zis: Au luat pe Domnul din mormânt și noi nu știi unde L-au pus” (In. 20, 1-2).

Aceste două versete relatează ceea ce s-a întâmplat cu adevărat în dimineața zilei învierii, protagonistă fiind Maria Magdalena. Scena este asemănătoare celei descrise în Evangheliile sinoptice (cf. Mc. 16, 1-8; Mt. 28, 1-10; Lc. 24, 1-12), cu elemente comune evangheliștilor: „ziua dintâi a săptămânii”, „dis-de-diminează Maria Magdalena s-a dus la mormânt”, „piatra fusese luată” (In. 20, 1).

Relatarea Evanghelistului Ioan se distinge, însă, de celelalte trei prin câteva amănunte, și anume: Maria Magdalena vine singură la mormânt și nu împreună cu alte femei; ea nu intră în mormânt și nu-i întâlnește pe îngeri și, deci, aceștia nu îi anunță învierea lui Hristos, nici nu-i transmit un mesaj destinat apostolilor. În Evanghelia a IV-a, Maria Magdalena descoperă simplu că piatra a fost dată la o parte, și, bulversată, duce această veste ucenicilor. Cele două versete conțin, așadar, esențialul a ceea ce s-a întâmplat în dimineața învierii și servesc ca introducere la cele ce urmează a fi relatate.¹

1. Mahrama „împăturită” (έντετυλιγμένον) în „mormântul gol”

Vizita matinală a Mariei Magdalena la mormânt „are drept scop furnizarea unei știri și semnalarea unei probleme”, pe care autorul o rezumă în cuvintele pe care ea le adresează lui Petru și celuilalt ucenic: „Au luat pe Domnul din mormânt și nu știi unde L-au pus” (In. 20, 2). Fără a se gândi la sensul profund al cuvintelor sale, Maria enunță prima dovadă a învierii, și anume, faptul că *mormântul este gol*. Vestea îi determină pe ucenici să constate ei înșiși acest eveniment bulversant. De acum, noaptea spirituală în care ei au fost scufundați va lăsa loc *experienței credinței pascale, care începe cu mormântul gol, semn al prezenței Celui Înviat*.

Aflând, așadar, că piatra fusese luată de pe mormânt și că trupul lui Iisus nu mai era acolo, Petru și „Ucenicul iubit” aleargă la mormânt. Cei doi Apostoli, care-L urmaseră pe Iisus în evenimentele dureroase ale pătimirii Sale (cf. In. 18, 15-16), se află din nou împreună, alergând cu o încredere reînnoită spre o posibilă „reîntâlnire” cu Învățătorul lor, în ciuda înfrângerii de pe Golgota. „Ucenicul iubit” aleargă mai repede decât Petru și ajunge cel dintâi la mormânt, „și, aplecându-se, a văzut giulgiurile puse jos, dar nu a intrat” (In. 20, 5).²

Simon Petru ajunge și el, intră în mormânt „și a văzut giulgiurile puse jos, iar mahrama (τὸ σουδάριον), care fusese pe capul Lui (ὁ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ), nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci înfășurată (έντετυλιγμένον), la o parte, într-un loc (εἰς ἕνα τόπον)” (In. 20, 6-7).

Așadar, în mormânt, ordine perfectă! Fâșiile de pânză au rămas la locul lor ca și cum ar fi fost golite, iar mahrama „înfășurată, la o parte, pusă într-un loc” (In. 20, 7). Cei doi Apostoli ai lui Iisus se găsesc astfel, în fața mormântului gol, dar, în același timp, în mod paradoxal, plin de dovezi ale Învierii lui Iisus. Un fapt devine evident: Trupul celui ce fusese mort nu a fost furat. Mahrama era dovada indubită

bilă a acestei concluzii.³ Nimeni n-ar fi avut răgazul, în cazul vreunui furt, să fie preocupat de „împăturirea” mahramei și punerea ei într-un loc aparte în mormânt. În plus, la ce ar fi folosit un astfel de gest?

Într-adevăr, imediat după înviere, Sinedriștii răspândesc zvonul furtului trupului lui Iisus din mormânt de către Ucenici. Matei, singurul Evanghelist care consemnează aceasta, spune: „Și plecând ele, iată că unii din străjeri, venind în cetate, le-au dat de veste arhierilor despre toate cele întâmplate. Și adunându-se aceștia împreună cu bătrânii și ținând sfat, le-au dat ostașilor arginți din belșug, zicându-le: „Spuneți că «ucenicii lui au venit noaptea și l-au furat în timp ce noi dormeam»; și de se va auzi aceasta la guvernator, noi îl vom îndupleca și vă vom face fără grijă”. Iar ei, luând arginții, au făcut așa cum au fost învățați. Și s-a răspândit cuvântul acesta între Iudei, până în ziua de astăzi” (Mt. 28, 11-15). Toată această polemică iudaică în jurul dispariției trupului lui Iisus din mormânt presupune realitatea mormântului gol, ca dovada evidentă a învierii.⁴

Este poate mai mult ca sigur că Evanghelistul Ioan, cunoscând acest zvon, va fi intenționat să spulbere, prin consemnarea acestui detaliu legat de mahrama lui Iisus, orice îndoială din sufletul cititorilor săi, cu privire la realitatea învierii lui Iisus. Așadar, menționarea mahramei era mai mult decât o simplă mărturie a unui obișnuit martor ocular, atent în exprimarea detaliilor referitoare la evenimentul relatat.

După ce Petru a intrat în mormânt, intră și „celălalt ucenic care sosise întâi la mormânt și a văzut și a crezut” (καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν - In. 20,8). Ceea ce trebuie observat în acest episod este intenția teologică a evanghelistului Ioan de a marca un *itinerariu „în crescendo” al vederii și al credinței rezultată din vedere*. Astfel, autorul trece în mod gradat de la o vedere *fizică* a Mariei Magdalena, marcată de verbul βλέπω (βλέπει τὸν λίθον - a văzut piatra - In. 20, 1), la una superioară, *contemplativă*, exprimată de verbul θεωρέω, folosit la prezent în versetul 6 (καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα - „a văzut giulgiurile odihnindu-se” - In. 20, 6), pentru a ajunge la aoristul εἶδεν, de la verbul ὁράω (a vedea, percepend în crescendo) și care este în strânsă legătură cu verbul πιστεύω din același verset: „καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν - și a văzut și a crezut (In. 20, 8).

Așadar, vederea Mariei este una fizică, observând un simplu obiect expus la vedere, adică „piatra”, care nu mai închidea un mormânt, așa cum în mod obișnuit trebuia să apară. Ucenicii, însă, la vederea giulgiurilor rămase neatinsse, în mormânt, păstrând forma trupului lui Iisus, și a mahramei care fusese pe capul Său, arătând ca și cum ar fi fost împăturită, cu grijă, și așezată, undeva, într-un loc aparte în mormânt,⁵ trec dincolo de o vedere fizică și pătrund într-o realitate ce

depășește semnificația naturală a unui lucru obișnuit. Configurația giulgiurilor din mormânt, neobișnuită nici măcar pentru o descătușare naturală dintre ele, îi determină să contemple o realitate dincolo de cele ce acestea exprimau: trupul lui Iisus n-a avut nevoie de descătușarea de ele pentru a ieși din mormânt. În aceasta constă misterul care i-a împins spre convingerea că Domnul a înviat și spre credința pascală viitoare, care începea de aici, din mormântul gol. Sfântul Chiril al Alexandriei scrie în acest sens: „Ei nu se întâlnesc cu Hristos cel sculat din morți, dar vădesc Învierea din giulgiurile înfășurate și cred că a rupt și legăturile morții, fapt prevestit de Sfânta Scriptură. Deci, privind cele întâmplate în lumina profețiilor, care se dovedesc împlinite, primesc cea mai neclintită credință.”⁶

Așadar, triplul semn: cel al *pietrei date la o parte, a mormântului gol și a mahramei împăturită* cu grijă, indica, în modul cel mai evident, nu numai învierea ca act în sine, ci și consecințele ei asupra materiei trupului lui Iisus, adică spiritualizarea ei, dar și începutul drumului credinței post-pascale a comunității viitoare a Ucenicilor de pretutindeni ai Domnului Înviat.

2. De la giulgiurile și mahrama „mormântului gol”, la credința de azi

Așadar, episodul „mormântului gol” ne situează la începutul drumului credinței pascale a comunității ucenicilor lui Iisus. Este, deci, o credință care vine prin vedere. Nu este credința posterității pascale, a noastră, a celor de azi, care se naște și se trăiește prin mărturia altora, a aceluia care au văzut și au crezut dovezile. Credința post-pascală a creștinătății nu mai este credința argumentelor vizibile, directe, ci credința argumentelor nepalpabile, indirecte.

Dar, desigur, actualizând mesajul episodului analizat, ne întrebăm care este semnificația acestei scene în lumina vieții Bisericii creștine din toate timpurile? Ce semnificație au dovezile materiale ale învierii lui Iisus pentru omul credincios sau necredincios, de astăzi? Răspunsul la aceste întrebări poate veni dintr-o varietate de nuanțări ale episodului tratat.

În Biserica și creștinătatea tuturor vremurilor, aflată în căutarea dovezilor învierii, pot fi întâlnite diverse temperamente, diferite mentalități: *iubirea Mariei, intuiția „Ucenicului iubit”, încetineala lui Petru etc.* Este vorba de tipuri diferite de inimi, mentalități, rațiuni, care toate caută dovezile prezenței Domnului înviat.⁷ Așadar, creștinătatea numără în sânul ei diferite daruri spirituale, de unde și diversitatea de atitudini: unii sunt mai rapizi, alții mai lenți; unii cred mai repede, alții mai anevoie; unii cer dovezi raționale, directe, alții se mulțumesc cu cele spirituale, indirecte. Într-un fel, toate aceste atitudini sunt complementare, întrucât toate ajută la căutarea și înțelegerea comună a semnelor prezenței în lume a Domnului înviat, în ciuda diversității reacțiilor în fața minunii.

În episodul tratat găsim exemplul unei *colaborări în diversitate*; fiecare spune celuilalt puținul pe care l-a văzut, și împreună reconstruiesc sensul credinței pascale, acolo unde semnele prezenței Domnului înviat par să fi dispărut.⁸ Când dovezile prezenței lui Iisus lipsesc, trebuie să cauți din nou comunicarea cu ceilalți, convins că Dumnezeu este prezent și ne vorbește prin ei. Dacă în comunitatea primilor ucenici ai lui Iisus, Maria Magdalena nu ar fi procedat astfel, împărțând ceea ce știa; dacă cei doi ucenici n-ar fi alergat la mormânt și dacă nu s-ar fi ajutat unul pe altul, învierea lui Iisus ar fi rămas pentru ei neînțeleasă, dar și pentru aceia cărora ei urmau să le vestească acest adevăr. Doar căutarea comună și ajutorul reciproc le-au permis, în cele din urmă, să se regăsească reuniți în recunoașterea semnelor Domnului Înviat.

Așadar, izvorul credinței pascale și post-pascale a omenirii este taina *mormântului gol și a lucrurilor aflate în el*. O ciudată dimineață din istoria omenirii, una a dezamăgirii și nedumeririi, pentru unii, devine astfel trecerea de la vederea și înțelegerea real-fizică a învierii, bazată pe argumente palpabile, la cea spiritual-tainică a Scripturii și a mărturiei creștine indirecte a creștinătății post-pascale.

¹ Vezi amănunte, Stelian TOFANĂ, *De la mormântul gol la credința pascală. O viziune ioaneică* (In. 20, 1-10), în rev. « Renașterea », 4, Cluj-Napoca 2007, pp. 4-6.

² Faptul de a fi ajuns primul la mormânt se putea datora tinereții lui, dar, nu numai acesteia, ci, poate, în primul rând, elanului său, hrănit de dragostea pe care o manifesta față de Domnul. El este cel care, la Cina cea de Taină își reazemă capul pe pieptul lui Iisus (In. 13, 23); se găsește alături de Domnul, la poalele Crucii, unde Iisus îi încredințează, spre grijă, pe mama sa (In. 19, 25); îl recunoaște cel dintâi pe Domnul în timpul pescuirii minunate (In. 21, 7, comp. Lc. 5, 9-10). Poate că tot pe el trebuie să-l recunoaștem în ucenicul care, împreună cu Andrei, L-au urmat cei dintâi pe Mielul lui Dumnezeu (cf. In. 1, 35-40).

³ Pentru mai multe amănunte, în acest sens, a se vedea, Raymond BROWN, *The Gospel according to John, John XIII-XXI* (AncB), Yale University Press New Haven and London, 2008, p. 986.

⁴ Pentru o analiză a problematicei mormântului gol, a se vedea, Jacob KREMER, „Zur Diskussion über „das leere Grab””, în *Resurrexit*, ed. Edouard Dhanis (Libreria Editrice Vaticana), Rome, 1974, pp. 143-144; Ludger SCHENKE, *Auferstehungsverkündigung und leeres Grab* (Stuttgart: Katholisches Bibelwerk), 1968, pp. 108 urm.

⁵ De presupus, ca fiind pe locul în care s-ar fi găsit poziția capului lui Iisus.

⁶ Sf. CHRIL al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, (Scrieri, partea a IV-a, PSB 41), București, 2000, p. 788.

⁷ Cf. Vezi Georges ZEVINI, *Commentaire spirituel de L'Évangile de Jean*, II, Paris, 1996, p. 201. Vezi și Stelian TOFANĂ, *De la mormântul gol la credința pascală*, p. 6.

⁸ Vezi Georges ZEVINI, *Commentaire spirituel de L'Évangile de Jean*, p. 201.

Lumină lină, în așteptarea Învierii

Pr. Bogdan Marian

Lucerna sau slujba de seară este cea cu care se începe serviciul divin public al fiecărei zile liturgice. În vechime, se săvârșea după apusul soarelui, la ieșirea luceafărului de seară sau pe la aprinsul luminilor, de unde vine și denumirea grecească cea mai veche: *λυχνικόν* (lat. *lucernare*). Termenul grecesc *λυχνικόν* vine de la *λυχνία* sau *λύχνος* (opaiț, lampă, lumânare, sfeșnic) și corespunde cu cel latinesc *lucerna* de la *lux, lucis* (lumină), de unde și termenul francez „*lucernaire*”, întrebuițat uneori pentru vecernie. Hélène Pétré, în lucrarea *Éthérie – Journal de voyage* (SC 21), Paris, 1948, lămurăște noțiunea *lucernare*: „slujba ce se va numi mai târziu «vecernie», *sacrificium* sau *officium vespertinum*. Începea la ora la care se aprindeau lămpile, *λυχνοκαία, lucernarum accensio*, de unde termenul *λυχνικόν, lucerenarium*”.

Tertulian amintește, în lucrarea *Apologeticum*, XXXIX, întocmită în anul 197, despre obiceiul aprinderii sfeșnicului la adunările de seară pentru rugăciune, în desfășurarea cărora domnea încă improvizația: „(Creștinii n.n.) se îndestulează astfel, ca să poată și în timpul nopții să nu-și uite că trebuie să se închine lui Dumnezeu; și stau de vorbă între ei ca unii care știu că Dumnezeu îi aude. După spălarea mâinilor cu apă și aprinderea lumânărilor, fiecare este îndemnat să înalțe cântări lui Dumnezeu după puteri, din cărțile sfinte sau din propria sa minte”.

Sfântul Vasile cel Mare vorbește în tratatul *Despre Sfântul Duh*, XXIX, 73 redactat în 375, despre obligația creștinilor de a aduce lui Dumnezeu laudă de mulțumire la sfârșitul zilei: „Părinții noștri au socotit de cuviință să nu întâmpinăm în tăcere darul luminii de seară, ci, când apare ea, să aducem îndată mulțumiri. Noi nu putem spune care este autorul acelor cuvinte de mulțumire la sfeșnic (τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας); totuși poporul cântă vechiul imn (τῆν ἀρχαίαν φωνήν): «...Lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh (al lui) Dumnezeu...» Și dacă unii îl socotesc și ca imn al lui Atinoghen, episcopul Sevastiei Armeniei (†303), pe care acesta l-a lăsat ucenicilor săi ca pe un fel de talisman, când se grăbea deja spre sfârșitul (mucenicia) focului, (înseamnă că) ei au cunoscut părerea martirilor, pe care o aveau despre Sfântul Duh.”

Sfântul Grigorie de Nyssa pomenește de slujba de seară, lit. „mulțumirea de la aprinderea luminilor” (ἐπιλύχνιος εὐχαριστία) atunci când amintește în lucrarea *Viața Sfintei Macrina*, XX. XXV, despre sora sa, Macrina, ce a adormit în anul 379: „glasul celor care cântau chema la slujba de mulțumire cea de la aprinderea luminilor și Marea Macrina, după ce ne-a trimis la biserică, s-a întors iarăși către Dumnezeu prin rugăciunile sale... Între timp, s-a lăsat seara și a fost adusă o lumânare, iar Macrina și-a deschis ochii și privea către lumină. De aici se înțelegea că dorește să spună rugăciunile de mulțumire cele de seară”.

Cea dintâi descriere a ritualului rugăciunii de seară o găsim în documentul anonim cunoscut sub denumirea de *Rânduiala bisericească egipteană* sau *Constituția Bisericii egiptene* (veacul al III-lea). Acesta va fi cunoscut mai târziu sub numele de *Tradiția apostolică*, datată în jurul anului 215, avându-l ca autor pe Sfântul Ipolit Romanul. Cap. XXV al *Tradiției apostolice*, lucrare ce stă la baza compilației *Constituțiile*

Apostolice, amintește despre aducerea sfeșnicului cu lumină la cina comunității: „Când e de față episcopul, atunci când se face seară, diaconul să aducă lumină și, stând în mijlocul tuturor credincioșilor care sunt de față, [episcopul] să aducă mulțumire. Mai întâi să salute zicând: – Domnul să fie cu voi! Iar poporul să zică: – Și cu duhul tău. – Să mulțumim Domnului! Iar ei să zică: – Vrednic și drept lucru este! Măreție și înălțare împreună cu slavă I se cuvin! Și să nu zică: – Sus inimile!, fiindcă acestea se spun la Ofranda [Euharistică]. Și să se roage în acest mod, zicând: – Îți mulțumim, Doamne, prin Fiul Tău Iisus Hristos, Domnul nostru, prin Care ne-ai luminat descoperindu-ne lumina nestrăcioasă. Străbătând lungimea zilei și ajungând la începutul nopții, săturându-ne de lumina zilei pe care ai zidit-o spre desfătarea noastră și neducând acum lipsă prin harul Tău de lumina de seară, *Te lăudăm și Te slăvim prin Fiul Tău Iisus Hristos Domnul nostru, prin Care Ție fie slava, puterea și cinstea împreună cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Și toți să spună: – Amin!*”

Acest text are elemente comune cu imnul hristologic și totodată trinitar „Lumină lină” din cadrul vecerniei. Oda constituie un ecou fidel al celei mai vechi rugăciuni de mulțumire pentru lumina de seară care ni s-a transmis în cadrul ritualului descris în *Rânduiala bisericească egipteană*. Înrudirea de idei dintre imnul actual și rugăciunile amintite se vede limpede din comparația următoarelor fragmente din textul lor: „Sfârșind curgerea zilei..., plini de lumina zilei celei de Tine create pentru folosința noastră, nu ne-ai lipsit acum nici de lumina serii, după mila Ta. *Te lăudăm și Te slăvim prin Unul Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos...*”, respectiv: „Venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, *lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu...*”. Lumina care apărea în mijlocul credincioșilor adunați pentru rugăciunea de seară era ca o prezență simbolică (duhovnicească) a Mântuitorului. Într-adevăr, imnul este adresat Mântuitorului, numit „Lumină lină” (Lumină pre-dispunătoare sau aducătoare de bucurie, Lumină blândă, blajină, potolitoare), deoarece prin întruparea Sa a apărut ca o lumină aducătoare de bucurie, de liniște și de potolire a așteptărilor neamului omenesc.

Φως ἰλαρόν se traduce prin „Lumină veselă”, așa cum este, de exemplu, în franceză: „Lumière joyeuse”. Slavii și românii au tălmăcit grecescul ἰλαρόν printr-un adjectiv ce are mai degrabă înțelesul de „calm, liniștit, lin” (*tikhii* în slavă, *lină* în română), după cum afirmă Sévérien Salaville în lucrarea *Liturgies orientales. La Messe*, t. II, Paris, 1942. Pr. Prof. Ene Braniște amintește, în *Istoria și explicarea slujbei Vecerniei*, că în limba latină întâlnim noțiunea „Lumen jucundum”, adică „Lumină aducătoare de bucurie”. Salaville consideră că traducerea franceză este mai fidelă textului grecesc, în timp ce tălmăcirea românească a fost influențată de varianta slavonă („světe tikhii”). Pe de altă parte, *Orologhionul de la Blaj* din 1934, oferă variantei românești o modificare nepotrivită în ceea ce privește începutul acestei prețioase lucrări: „Isuse Hristoase, Lumină lină a sfintei măriri a Tatălui ceresc celui fără de moarte, a celui sfânt, a celui fericit: ajungând la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl, pe Fiul, și pe Spiritul Sfânt Dumnezeu”. Sévérien Salaville, concluzionează cu

privire la textul din cartea de cult: „nu se referă la cele două cuvinte specifice Lumină lină, ci la apostrofa adresată lui Iisus Hristos (Iisuse Hristoase). În textul original, precum și în majoritatea versiunilor, figura de stil nu apare decât la final. Prin prisma vechimii și importanței acestui imn, o astfel de modificare nu reprezintă decât o stângăcie care nu poate fi justificată”.

Doouă scrieri din sec. IV ne dau amănunte despre slujba de seară: *Egeria, Însemnări de călătorie*, respectiv *Constituțiile Apostolice*, redactate înaintea apariției *Jurnalului* întocmit de peregrina apuseană.

Monahia amintită, în *Pelerinaj în locuri sfinte, A.D. 381-384*, XXIV, 4, ne oferă următoarea descriere din Ierusalim: „La ora a zecea, numită aici licinicon (λυχνικόν), iar la noi *lucernare* se adună toată mulțimea (multitudo) la *Anastasis*, se aprind toate candelarele și lumânările (omnes candelae et cerei incenduntur) și se face o lumină imensă (fit lumen infinitum). Iar flacăra nu este adusă de afară, ci este scoasă din interiorul grotii, unde arde mereu, noapte și zi (*noctu ad die*), un opaiț (*lucerna*) în interiorul grilajului. Se spun îndelung psalmii Vecerniei (psalmi lucernares), dar și antifoane”.

Pelerina descrie acest obicei local pe baza evidențelor: se procedează astfel ca urmare a faptului că acolo, în Mormântul Domnului, o candelă ardea neîncetat, ziua și noaptea. Elementul esențial nu era faptul că acolo ardea neîncetat o candelă, ci existența la Ierusalim a însuși acestui loc sfânt: Mormântul Domnului. Încă din cele mai vechi timpuri, aducerea luminii semnifica prezența duhovnicească a Mântuitorului Hristos în mijlocul adunării. Această practică ierusalimiteană stă la baza adoptării în întreaga Biserică Răsăriteană a obiceiului aducerii luminii, în cadrul intrării (vohodului) vecerniei, din interiorul altarului. Lumina purtată înaintea slujitorilor închipuie lumina adusă în lume de Mântuitorul, Care a spus despre Sine: „Eu sunt lumina lumii” (In. 8, 12)

Din *Constituțiile Apostolice*, redactate în jurul anului 380, aflăm o descriere referitoare la ceea ce va deveni mai târziu slujba vecerniei: „Când se face seară, să aduni Biserica, episcopul, și după ce se spun psalmii luminii (τὸν ἐπιλύχνικον ψαλμὸν), diaconul să facă ecteniile pentru catehumeni, poseđați, cei pentru luminare și penitenți, cum am spus mai sus”. Ei luau parte la slujbă, pentru ca să fie concediați, succesiv, din biserică. Aceste rugăciuni erau probabil aceleași care se rosteau la sfârșitul liturghiei catehumenilor.

În zilele noastre, la Ierusalim, în Sâmbăta Mare, după o întreită înconjurare a edicului ce se află în biserica Învierii, procesiunea se oprește în fața Sfântului Mormânt, unde corurile și clericii cântă imnul luminii de la vecernie Φως ἰλαρόν sau *Lumină lină*: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase. Venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu. Vrednic ești în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvicioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață, pentru aceasta lumea Te mărește, lumea Te mărește.

La Cluj-Napoca, din 2009, în așteptarea luminii sfinte ce se aduce din Ierusalim, imnul *Lumină lină* este cântat de către cei prezenți la aeroportul internațional Avram Iancu, fiind cuprinși de bucuria minunii pe care Dumnezeu o revărsă din dragoste față de oameni.

O sută de ani de la alegerea și investirea protopopului Aurel Munteanu

CȘ III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

a câteva luni după înființarea Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului cu reședința la Cluj¹, noul episcop Nicolae Ivan (1855-1936), instalat la Cluj în 6 decembrie 1921², a dispus reorganizarea eparhiei prin înființarea unor protopopiate noi. Consistoriul eparhial clujean, prin decizia nr. 703 din martie 1922, și Sinodul Eparhial, în ședința de lucru din 10/23-11/24 aprilie 1922, au decis înființarea, începând cu data de 1 septembrie 1923, a trei protopopiate noi la Aiud, Luduș și Huedin. În fruntea protopopiatului Huedin, constituit din douăzeci de parohii și trei filii, a fost numit, în 21 iunie / 4 iulie 1922, preotul Aurel Munteanu, paroh în Sebeșul Mare, astăzi Valea Drăganului, noului administrator protopopesic revenindu-i sarcina de a organiza din punct de vedere administrativ-bisericesc noul protopopiat, a cărui reședință a fost fixată în orașul Huedin³.

În urma constituirii legale a organismelor protopopești și a recunoașterii noului protopopiat de către Ministerul Cultelor și Artelor, în 3 septembrie 1922, consistoriul diecezan a dispus, în 4 octombrie 1922, declanșarea procedurilor statutare în vederea alegerii protopopului. Aici trebuie precizat că procesul electoral urma să se desfășoare în conformitate cu prevederile *Statutului Organic șagunian*, constituția Mitropoliei românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria între anii 1868-1925⁴, și cu cele ale *Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter* din anul 1888⁵. Procedura legislativă presupunea parcurgerea următoarelor etape: 1) publicarea concursului de protopop în paginile *Telegrafului Român*, ziarul oficial al Mitropoliei Ardealului; 2) alegerea membrilor sinodului electoral protopopesic; 3) desemnarea delegatului consistoriului eparhial la scrutinul electoral; 4) convocarea sinodului electoral protopopesic; 5) înscrierea concurenților, validarea lor de către consistoriul eparhial și declararea acestora drept candidați oficiali; 6) desfășurarea lucrărilor sinodului electoral protopopesic; 7) ratificarea rezultatului sinodului electoral și validarea noului protopop de către consistoriul eparhial; 8) depunerea jurământului și hirotesia noului protopop de către episcopul locului, care emitea apoi o circulară către cler și popor prin care vestea investirea oficială a protopopului; și 9) adresa Episcopiei către Ministerul Cultelor în vederea aprobării salarizării bugetare a nou investitului protopop.

Întregul proces a fost demarat la 28 octombrie 1922, când Aurel Munteanu a trimis la Cluj actul de deschidere a concursului „pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Huedin”, anunțul fiind publicat în paginile „Telegrafului Român” din 4/17 noiembrie 1922⁶. În cursul lunii decembrie s-au ales membrii sinodului electoral (48, 16 preoți și 32 mireni), și au fost depuse cele două candidaturi oficiale de către preoții Alexandru Golea, paroh în Huedin, în vârstă de 39 ani, și Aurel Munteanu, paroh în Sebeșul Mare, în vârstă de 40 ani. În 16 ianuarie 1923, consistoriul diecezan l-a desemnat pe profesorul universitar dr. Ioan Lupaș (1880-1867), fost protopop de Săliște (1909-1919), ca delegat oficial pentru săvârșirea actului „alegerii de protopop în nou înființatul protopopiat al Huedinului” în conformitate cu „Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter” din 1888. În 18/31 ianuarie 1923, Ioan Lupaș a publicat anunțul de convocare a „sinodului protopopesic electoral al tractului Huedin” pentru ziua de marți 7/20 februarie 1923 în capela parohiei Huedin, aflată în școala civilă din oraș⁷.

Luni, 6/19 februarie 1923, profesorul Lupaș a prezidat ședința extraordinară a comitetului protopopiatului Huedin⁸, care a luat

act de respectarea tuturor prevederilor statutare bisericești în demararea procesului electoral, a stabilit ordinea intrării candidaților în scrutinul electoral și a stabilit ordinea de zi a sinodului electoral protopopesic. A doua zi, în 7/20 februarie 1923, la orele 08.30 s-au deschis lucrările sinodului electoral cu săvârșirea Sfintei Liturghii și predica delegatului consistorial clujean. A urmat constituirea biroului electoral, verificarea mandatelor celor 37 de membri sinodali prezenți, alegerea celor trei membri ai comisiei electorale (pr. Iosif Stănescu, Gavriil Pipoș și Dr. Vasile Pașca), desfășurarea scrutinului prin vot secret, numărarea voturilor, constatarea rezultatului alegerii, întocmirea și verificarea procesului verbal și închiderea ședinței sinodului. Procesul verbal și buletinele de vot au fost trimise în plicuri sigilate la centrul eparhial de la Cluj, fiind păstrate în arhiva Arhiepiscopiei Clujului⁹. Din cele 37 de voturi, 31 i-au fost acordate lui Aurel Munteanu, 3 lui Alexandru Golea și 3 au fost înregistrate ca „bile albe”. Aici trebuie subliniat că, în conformitate cu articolul 19 al regulamentului de alegere a protopopilor, fiecare membru al sinodului avea dreptul să aleagă doar un singur candidat, buletinele de vot conținând mai multe nume fiind considerate nule. Cei ce nu agreau pe nici unul dintre candidați aveau posibilitatea de a se abține de la vot, inserând în urne buletinul de vot necompletat.

Numărul mare de 31 din 37 voturi primite de preotul Aurel Munteanu dezvăluie încrederea și vizibilitatea de care acesta se bucura în ochii preoților și credincioșilor din regiunea Munților Vlădeasa. Rezultatul alegerilor a fost confirmat de consistoriul diecezan în ședința din 7/20 martie 1923, Aurel Munteanu fiind hirotesit protopop de episcopul Nicolae Ivan în biserica Sfânta Treime din Cluj, în data de 15 aprilie 1923, moment în care acesta a semnat următoarea declarație: „Mă supun, cu umilință dispozițiilor grațioase ale Prea Sfințitului meu stăpân și promit cu graiu viu și în scris că cu darul lui Dumnezeu mă voi sârgui și de acum înainte a satisface datorințele mele bisericești cu exactitate și devotament, conformându-mă celor auzite acum din graiul arhipăstoresc al Prea Sfinției Voastre, precum și altor sfaturi, îndrumări și mandate ale superiorității mele bisericești. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”¹⁰. În aceeași zi, episcopul Nicolae Ivan a emis o circulară către „onoratul cler și popor dreptcredincios din tractul protopopesic al Huedinului” vestind numirea preotului Aurel Munteanu din Sebeșul Mare în demnitatea de protopop și invitându-i pe toți „ca în toate afacerile oficiale către același protopop să vă adresați, dând ascultare cuvintelor și poveștelor lui, cari vor fi numai spre binele și întărirea credincioșilor noștri”, încredințându-i că acesta a „făcut promisiune solemnă că va fi un model al virtuților creștinești, iubitor de popor și de dreptate și va sluji biserica și patria iubită cu devotament și abnegație până la ultima lui suflare”¹¹. O lună mai târziu, episcopul Nicolae Ivan a comunicat Ministerului Cultelor și Artelor din București rezultatele alegerii și investirea preotului Aurel Munteanu în oficiul de protopop al Huedinului, solicitând înscrierea noului protopop în grila de salarizare bugetară a ministerului în conformitate cu legislația românească în vigoare. În data de 19 iunie 1923, directorul general al direcției Generale a Cultelor din cadrul Ministerului Cultelor și Artelor a răspuns pozitiv adresei nr. 1602 a Consistoriului Ortodox Român din Cluj, precizând că „am luat act de alegerea de protopop la Huedin a preotului Aurel Muntean, căruia îi încuviințăm cu începere de la 1 aprilie a[nul] c[urent] un salariu de 650 lei lunar plus diurnă 100 lei”¹².

Părintele Aurel Munteanu a slujit „biserica și patria cu devotament și abnegație” în toți cei 18 ani ai mandatului său protopopesic. Activitatea sa deosebit de rodnică s-a manifestat pe planuri multiple, putând fi structurată pe patru linii majore: bisericesc-spiritual, cultural-național, social-politic și economic. Realizările sale cele mai importante sunt „Catedrala moților” din Huedin, sfințită în 14 octombrie 1934, și întăbularea (1937) pe seama protopopiatului Huedin a terenului de 6.865 mp și a clădirilor de pe suprafața acestuia, unde au funcționat oficiul parohial și protopopesic Huedin până în 1994. Pe acest teren s-a zidit actualul sediu al protopopiatului Huedin, cantina și anexele, toate străjuite de statuia protopopului martir Aurel Munteanu, cel ce s-a confundat cu instituția protopopească și ca lider național-spiritual al românilor din zona Huedinului a suferit o moarte martirică în data de 10 septembrie 1940¹³.

școlare și fundaționale. Comitetul era constituit din 12 membri, 1/3 clerici și 2/3 mireni, aceștia fiind aleși dintre membrii sinodului cu majoritatea voturilor pentru un mandat de trei ani.

⁹ Arhiva Arhiepiscopiei Clujului, cota II-21-922, din 29.III.1923, nr. 1294/999.

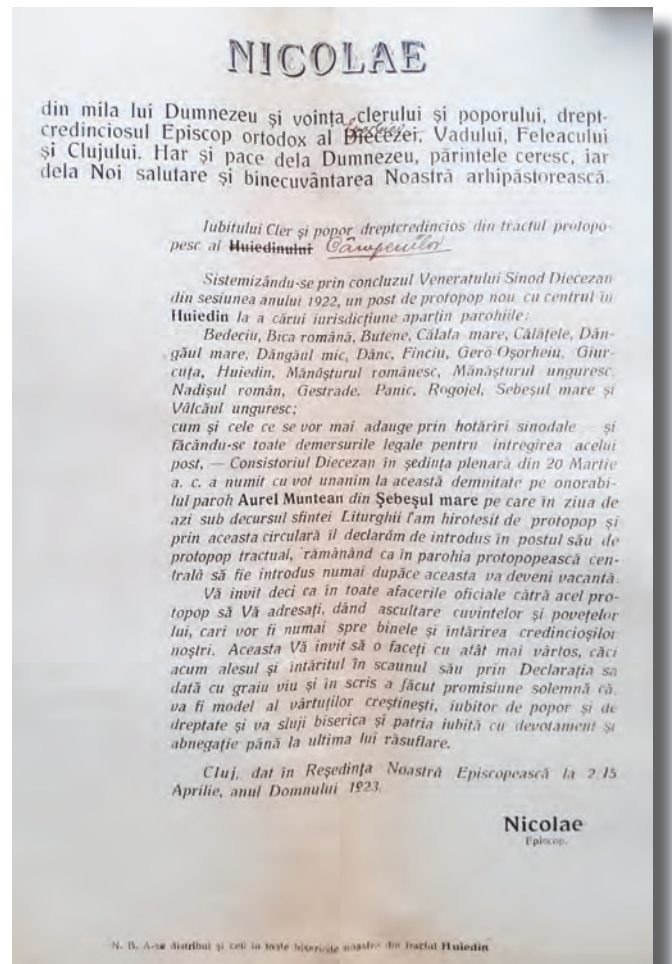
¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*, II-21-922, doc. 1480/1494 din 1/15 aprilie 1923.

¹² *Ibidem*, II-21-922, doc. 2538 din 22.VI. 1923.

¹³ Mircea-Gheorghe Abrudan, *Protopopul Aurel Munteanu (1882-1940), martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020.

Circulara episcopului Nicolae Ivan către clerul și credincioșii Protopopiatului Huedin cu privire la alegerea și investirea preotului Aurel Munteanu în demnitatea de protopop al Huedinului, Cluj, 1/15 aprilie 1923¹⁴.

Nicolae din mila lui Dumnezeu și voința clerului și poporului, dreptcredinciosul Episcop ortodox al Diecezei Vadului, Feleacului și Clujului. Har și pace de la Dumnezeu, părintele ceresc, iar de la Noi salutare și binecuvântarea Noastră arhipăstorescă.

Iubitului Cler și popor dreptcredincios din tractul protopopesic al Huedinului.

Sistematizându-se prin concluzul Veneratului Sinod Diecezan din sesiunea anului 1922 un post de protopop nou cu centrul în Huedin la a cărui iurisdicțiune aparțin parohiile: Bedeciu, Bica română, Butene, Călata mare, Călățele, Dângăul mare, Dângăul mic, Dânc, Finciu, Gerö-Oșorheiu, Giurcuța, Huedin, Mănăsturul românesc, Mănăsturul unguresc, Nadișul român, Gestrade, Panic, Rogojel, Sebeșul mare și Vălcăul unguresc; cum și cele ce se vor mai adauge prin hotărâri sinodale și făcându-se toate demersurile legale pentru întregirea aceluia post, Consistoriul Diecezan în ședința plenară din 20 martie a.c. a numit cu vot unanim la această demnitate pe onorabilul paroh Aurel Muntean din Sebeșul mare pe care în ziua de azi sub decursul sfintei Liturghii l-am hirotesit de protopop și prin această circulară îl declarăm introdus în postul său de protopop tractual, rămânând ca în parohia protopopească centrală să fie introdus numai după ce aceasta va deveni vacantă. Va invita deci ca în toate afacerile oficiale către acel protopop să vă adresați, dând ascultare cuvintelor și poveștelor lui, cari vor fi numai spre binele și întărirea credincioșilor noștri. Aceasta vă invit să o faceți cu atât mai vărtos, căci acum alesul și întăritul în scaunul său prin Declarația sa dată cu graiu viu și în scris a făcut promisiune solemnă că va fi model al vărtuților creștinești, iubitor de popor și de dreptate și va sluji biserica și patria iubită cu devotament și abnegație până la ultima lui răsufare.

Vă invit deci ca în toate afacerile oficiale către acel protopop să vă adresați dând ascultare cuvintelor și poveștelor lui, cari vor fi numai spre binele și întărirea credincioșilor noștri. Aceasta vă invit să o faceți cu atât mai vărtos, căci acum alesul și întăritul în scaunul său prin Declarația sa dată cu graiu viu și în scris a făcut promisiune solemnă că va fi model al vărtuților creștinești, iubitor de popor și de dreptate și va sluji biserica și patria iubită cu devotament și abnegație până la ultima lui răsufare.

Cluj, dat în Reședința Noastră Episcopescă la 2/15 Aprilie, anul Domnului 1923.

Nicolae
episcop

N[ota] B[ene] A se distribui și ceti în toate bisericile noastre din tractul Huedin.

¹⁴ Arhiva Arhiepiscopiei Clujului, II-21-922, doc. Nr. 5834-1927. 1480/1923.

¹ Alexandru Moraru, *Istoria Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului 1921-2021. Compendiu*, Presa Universitară Clujeană & Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021.

² Nicolae Vasiliu, Ioan Bunea, *Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936: citorul reînviatului Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Studii și documente*, ediția a II-a îngrijită de pr. Iustin Tira, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015.

³ Mircea-Gheorghe Abrudan, „Centenarul Protopopiatului Ortodox Român Huedin (1 septembrie 2022)”, în *Renașterea*, Anul XXXIII, Cluj-Napoca, Septembrie 2022, pp. 6-7.

⁴ Cea mai recentă ediție la: Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gârđan, Marius Eppel, Emilian-Iustinian Roman, Mircea-Gheorghe Abrudan, *Instituții ecleziastice ortodoxe. Izvoare legislative bisericești și laice (sec. XVIII-XX)*, Volumul I, Editura Doxologia, Iași, 2022, pp. 271-323.

⁵ Vezi acest regulament în Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gârđan, Marius Eppel, Emilian-Iustinian Roman, Mircea-Gheorghe Abrudan, *Instituții ecleziastice ortodoxe. Izvoare legislative bisericești și laice (sec. XVIII-XX)*, Volumul II, Editura Doxologia, Iași, 2022, pp. 164-170.

⁶ *Telegraful Român*, Anul LXX, Nr. 87, Sibiu, 4/17 noiembrie 1922, p. 5.

⁷ *Telegraful Român*, Anul LXXI, Nr. 9, Sibiu, 24 ianuar (6 februar) 1923, p. 4.

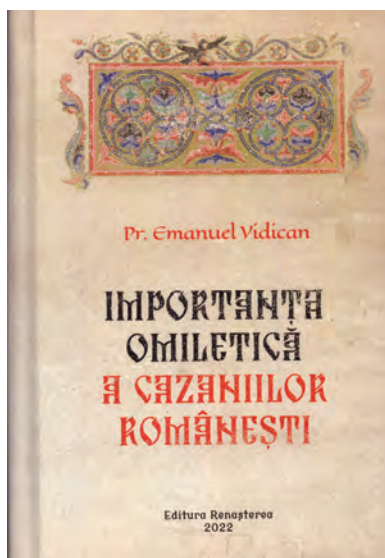
⁸ Conform Statutului Organic (§ 56-63), comitetul protopresbiteral era forul executiv al sinodului protopresbiteral în chestiunile economico-bisericești,

Străduințele Părintelui Emanuel Vidican

Mircea Gelu Buta

Lrestigioasa Editură „Renașterea” aparținând Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, vegheată cu multă competență de directorul ei, Părintele Cătălin Pălimaru, a trimis la începutul acestui an spre piața cărții volumul părintelui Emanuel Vidican, intitulat „Importanța omiletică a cazaniilor românești”. Cartea aparută în condiții grafice deosebite reprezintă teza de doctorat a părintelui, susținută în anul 2020 la Școala Doctorală „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, sub îndrumarea părintelui prof. Vasile Gordon. De la început trebuie spus că scrierea nu este inspirată doar din teorie, ci este rezultatul unei munci meticuloase, începută din anul 2007, când autorul a avut în atribuții verificarea, inventarierea în ordine alfabetică, și nu în ultimul rând digitalizarea cărților de patrimoniu din arhiva Protopopiatului Bistrița, în care se regăsesc un număr apreciabil de Cazanii.

Parcurgând cele 574 de pagini ale lucrării susținute de câteva sute de titluri bibliografice, cititorul își poate da seama ce însemnătate a avut literatura noastră bisericească în fixarea limbii literare, în înfăptuirea unității culturale, în răspândirea cuvântului creștinesc și românesc și nu în ultimul rând în dobândirea identității naționale a vieții de stat.

Românii au fost din Evul Mediu un popor romanic de credință ortodoxă și de cultură slavonă, în primul rând datorită geografiei și apoi datorită istoriei. Așezat geografic în aria de influență bizantină, dar în vecinătatea imediată a celei latine, era firesc ca acest popor să oscileze un timp, iar apoi să aparțină sub aspect bisericesc și cultural Bizanțului. Poziționați între Bizanț și teritoriile locuite de români, slavii au fost cei care au mediat influența bizantină asupra românilor.

Tot ei au luat de la Bizanț ceea ce li se potrivea, adică predicile pentru mase ale călugărilor și modelul cronicilor de curte, cu succesiunea evenimentelor. Cu alte cuvinte, au luat doar părțile populare inteligibile pentru ei. Este vorba despre o cultură bisericească de origine bizantină-răsăriteană, în haine slavone, adaptate nevoilor spirituale ale unor popoare agrare patriarhale. Slavii au continuat să adapteze treptat slavonismul medieval la cultura lor, tot de origine slavă, pe când românii, deși au rămas la rîtul bizantin au revenit la cultura apuseană¹.

În acest context, literatura bisericească românească nu este originală, ea constând doar din traduceri după texte străine. În schimb, prefețele și epilogurile sunt originale, în ele autorii încercând să lămurească îndemnul ce i-au mînat la traducerea operei, condițiile în care au lucrat, izvoarele de care s-au folosit și nobilele scopuri pe care le-au urmărit. Cu siguranță, cărțile lui Coresi, cele mai tipărite și răspândite pe întreg teritoriul românesc, au reușit să impună limba literară. Folosindu-se de originalele scrise în Nordul Ardealului, Coresi le-a curățat de regionalisme, apropiindu-le în ce privește pronunțarea fonetică de dialectul muntean. Putem spune că din fericita împreunare a dialectelor moldovean și muntean, a luat ființă limba noastră literară, adoptată de toți scriitorii de mai târziu. Din această unitate lingvistică a rezultat unitatea culturală și într-un final unitatea politică. În timp, cărțile bisericești vechi au fost singura legătură de unire între românii din cele trei principate, de aceea ele alcătuiesc cel mai vizibil simbol, nu numai creștin, ci și românesc.

Să-i mulțumim părintelui Emanuel Vidican cât și părintelui prof. Vasile Gordon, în felul cel mai frumos posibil pentru strădania de a clasifica și ordona un număr atât de mare de titluri bibliografice, reușind să dea celor interesați un instrument de lucru util pentru descifrarea și înțelegerea literaturii române vechi, parte a istoriei românilor trăitori în această țară!

Lansarea cărții în limba germană a Părintelui Mitropolit Andrei „Spovedanie și comuniune” (Beichte und Kommunion)

Darius Echim

La Muzeul Mitropoliei Clujului, aflat la demisolul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, a organizat în cadrul serilor culturale, marți, 14 martie 2023, un eveniment editorial în cadrul căruia a fost lansată traducerea în limba germană a cărții „Spovedanie și comuniune” (Beichte und Kommunion) a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei. Au participat cei doi ierarhi ai Arhiepiscopiei Clujului, clerici, teologi, oameni de cultură, oficialități civile și militare, studenți și numeroși credincioși clujeni, precum și o delegație din Germania.

Scrisă de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, cartea a fost tradusă în limba germană de preotul evanghelic dr. Jürgen Henkel, Profesor Honoris Causa al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și membru al Institutului germano-român pentru Teologie, Știință, Cultură și Dialog „Ex Fide Lux” din Nürnberg, Germania. Volumul pune în evidență practica îndrumării duhovnicești la Sfinții Părinți și în Tradiția Ortodoxă. Cartea este, de fapt, teza de doctorat a Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, publicată pentru prima dată în anul 1998, în limba română, și reeditată în 2011, la Editura Renașterea. În anul 2012, volumul a apărut în limba engleză, iar în anul 2021 a apărut în limba germană, fiind lansat la München și Nürnberg.

Manifestarea a fost moderată și prezentată de arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În cadrul seriei au luat cuvântul și au prezentat volumul: Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, preotul evanghelic dr. Jürgen Henkel, traducătorul cărții, și academicianul Emil Burzo, președintele onorific al Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, care a punctat câteva elemente referitoare la dimensiunea academică a lucrării și la relevanța ei în spațiul cercetării românești și internaționale.

„Această carte nu este ușor de parcurs, pentru citările multe, însă este la îndemână tocmai pentru structura aceasta clară, și, când stai cu cartea în față, intuiești ceea ce urmează, pentru că vine de la sine. E partea care face din ea nu doar un manual de școală sau un volum de cercetare, ci un volum care să te așeze și apoi să te orienteze pe drum”, a spus Preasfințitul Părinte Benedict, care a vorbit și despre propria sa relație de ucenic-părinte duhovnicesc pe care a dezvoltat-o în timp cu Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Pr. dr. Jürgen Henkel a afirmat că „această carte este una dintre cele mai importante opere din teologia ortodoxă română de după 1989 și a fost foarte important să facem cartea accesibilă spațiului teologic de limbă germană”.

La final, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un scurt cuvânt duhovnicesc, a vorbit despre conținutul volumului și a mulțumit părintelui dr. Jürgen Henkel pentru traducere și osteneală, precum și tuturor celor prezenți. „Noi, oamenii, suntem tare vulnerabili și cădem mereu în lupta cu păcatul, astfel că este nevoie să fim sprijiniți. Unele feluri prin care putem depăși situațiile de criză le-am cuprins în această carte. (...) Când păcătuim, ne prăbușim și comuniunea dintre om, semeni și Dumnezeu se strică. Când ne pocăim, comuniunea noastră se refacă. Pocăința ar trebui să fie luată foarte în serios în aceste vremuri”, a spus ierarhul.

Evenimentul editorial a fost completat cu un moment muzical susținut de Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”.

Cu prilejul lansării din Germania a acestei lucrări, în anul apariției, 2021, traducătorul ei, Jürgen Henkel, spunea: „L-am cunoscut pe Mitropolitul Andrei pe când era încă arhiepiscop la Alba Iulia. Mi-a oferit această carte în 1998, când ne-am întâlnit în Palatul Arhiepiscopiei. Am citit-o și m-a fascinat. Într-o perioadă de dezorientare spirituală și duhovnicească a omului modern și secular, avem de a face aici cu un model deosebit de consistent pentru noi, care combină îngrijirea duhovnicească, sfaturile concrete pentru viață și accentul pus pe viața duhovnicească cu activitatea sacerdotală a preotului-duhovnic. Este o alternativă creștin-ortodoxă la individualismul și autonomia omului, care este înțeleasă greșit ca emancipare față de Dumnezeu. Ambele concepte influențează, de zeci de ani, foarte multe curente filosofice și intelectuale din Occident... această lucrare mi-a fost de folos și în teza de doctorat despre părintele Dumitru Stăniloae. Încă de când am citit-o, în 1998, mi-am propus să o public în limba germană. Am început traducerea în anul 2007, însă tot mereu apăreau altele și altele de făcut. Acum, în anul 2021, slavă Domnului, am reușit”.

¹ Ioan Aurel Pop, „Locul românilor în Europa”, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2014, pp. 44-45.

† **BENEDICT BISTRITĂANUL**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Martie 2023

1 martie: Slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite în Catedrala Mitropolitană.

Seara, în Biserica *Înălțarea Domnului* din municipiul Turda, oficiază slujba Pavcerniței Mari în cadrul căreia este citită a treia parte a Canonului cel Mare. Rostește la final un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

2 martie: La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

În Biserica *Sfântul Nicolae* din Năsăud, slujește Pavcernița Mare și citește a patra parte a Canonului cel Mare. Rostește la final predica. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul de Năsăud.

3 martie: Program de audiențe la birou.

În Parohia Beclean III, săvârșește slujba de sfințire a clopotelor ce urmează a fi montate în turla bisericii noi, în proces de construcție, apoi slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul de Beclean.

4 martie: Slujește Sfânta Liturgie la paraclisul episcopal cu hramul *Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive*.

La Mănăstirea Mihai-Vodă din Protopopiatul Turda, slujește Vecernia Mare cu Litie și Utrenia. Rostește la final un scurt cuvânt de folos duhovnicesc.

5 martie: În Duminică întâi din Post, a Ortodoxiei, săvârșește Sfânta Liturgie la Mănăstirea Salva din Protopopiatul Năsăud. Rostește predica tematică intitulată sugestiv: *Icoane, în trei ipostaze*.

6 martie: Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

7 martie: Îi vizitează, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pe preoții responsabili de activitățile cu tineretul la nivel de protopopiate, aflați într-un program de formare.

8 martie: În sala de ședințe a Centrului Cultural *Sfântul Ștefan cel Mare* de la Mănăstirea Nicula, Protopopiatul Gherla, predă cursul intitulat „Scara Sfântului Ioan, sursă de inspirație pastorală”, în cadrul cursurilor duhovnicești pentru preoți.

Seara, în Biserica Așezământului social *Sfântul Onufrie* din Florești, slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite. Rostește la final cuvânt de învățătură.

9 martie: Cu ocazia Zilei Deținuților Politici Anticomuniști, oficiază o slujbă de pomenire în fața Monumentului Rezistenței Anticomuniste din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt evocator.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

În cadrul serilor culturale organizate la Muzeul Mitropolitan, participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la evenimentul „File din istoria Eparhiei Clujului”, în cadrul căruia a avut loc prezentarea și lansarea volumului „Istoria reședinței mitropolitane ortodoxe române din Cluj-Napoca”.

10 martie: Program de audiențe la birou.

Seara, slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia Cătina din Protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

11 martie: Slujește Sfânta Liturgie la paraclisul episcopal cu hramul *Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive*.

12 martie: În Duminică a II-a din Post, cu ocazia hramului, săvârșește Sfânta Liturgie în demisolul Bisericii *Sfântul Grigorie Palama* din Comuna Gilău, Protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: *Îndumnezeirea, o năzuință neîntreruptă a omului*. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

Prezintă în mediul online conferința cu titlul: „Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul”, organizată de Parohia *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* – Nantes (Franța). Răspunde la întrebările adresate de participanți.

13 martie: Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

Oficiază o slujbă de Te Deum în capela cu hramul *Sfântul Cuvios Benedict de Nursia* a Liceului Teoretic *Octavian Goga* din Huedin. Rostește un cuvânt festiv apoi vizitează instituția de învățământ. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupuțan, Protopopul de Huedin.

În Biserica *Sfinții Apostoli* din Rădășeni, jud. Suceava, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, oficiază o slujbă de pomenire la căpătâiul

adormitei întru Domnul, Elena Aioanei, mama Preasfințitului Părinte Timotei Prahoveanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

14 martie: Slujește Sfânta Liturgie la paraclisul episcopal cu hramul *Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive*.

Primește la reședința episcopală pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și pe angajații Arhiepiscopiei pentru un moment de comuniune, cu ocazia zilei de prăznuire a Sfântului Benedict de Nursia, ocrotitorul Preasfinției Sale.

La Muzeul Mitropoliei Clujului, în cadrul serilor culturale, participă la evenimentul editorial în cadrul căruia a fost lansat, în limba germană, volumul „Spovedanie și comuniune” (Beichte und Kommunion), scrisă de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Rostește un cuvânt conclusiv de binecuvântare la conferința online susținută de PCuv. Arhim. Efrem Vatopedinul - „În dialog cu comunitatea Bisericii Studenților din Cluj-Napoca”.

15 martie: Program de audiențe la birou.

Slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite la Paraclisul *Sfinții Trei Ierarhi* al Colegiului Ortodox *Mitropolit Nicolae Colan*. Rostește o predică tematică cu titlul „Dreptul Noe - șapte principii pentru viață”.

În incinta clădirii Expo Transilvania din Cluj-Napoca, la invitația grupului de tineri „Frecvența223” (2 Timotei 2, 3 - „Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos”), din Asociația „Oastea Domnului”, susține o prelegere pe tema „Libertate și libertinaj”, apoi răspunde întrebărilor adresate de aceștia.

16 martie: La Facultatea de Teologie Ortodoxă, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Organizează o întâlnire de lucru cu studenții înscriși cu lucrarea de licență la disciplina Spiritualitate.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

17 martie: La reședința episcopală se întâlnește cu membrii grupului de lucru implicați în demararea construcției Centrului de îngrijiri paliative pediatrie *Sfântul Hristofor*.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, înconjurat de clerici și tineri în Biserica Sfântul Ioan Botezătorul din Parohia Poiana Ilvei, Protopopiatul Năsăud, 26 martie 2023.

În Biserica *Sfânta Treime* din municipiul Cluj-Napoca asistă la slujba de Te Deum și participă la ședința de lucru a preoților din Protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de folos duhovnicesc și răspunde la întrebări.

Seara, în Biserica *Schimbaria la Față* din Cluj-Napoca, slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite și rostește la final cuvânt de învățătură.

18 martie: Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la „Marșul pentru viață”. Rostește la finalul evenimentului un cuvânt ocazional.

19 martie: În Duminică a III-a din Post, a Sfintei Cruci, săvârșește Sfânta Liturgie la Catedrala Mitropolitană. Rostește predica tematică intitulată: *Crucea, întărirea lumii*.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură în biserica din complexul studențesc Hașdeu, Cluj-Napoca.

20 martie: Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

21 martie: Cu ocazia Zilei Mondiale a Sindromului Down, la invitația echipei Centrului Comunitar Județean Cluj, ia parte la un moment de socializare cu beneficiarii instituției la Cafeneaua Socială *Coffels* din Cluj-Napoca.

Seara, săvârșește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil* din Turda.

22 martie: Program de audiențe la birou.

Slujește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite la Paraclisul *Sfântul Nicolae* al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește la final predica cu titlul „Bilanț la jumătatea drumului”.

23 martie: La Facultatea de Teologie Ortodoxă, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

La Muzeul Mitropoliei Clujului, în demisolul Catedralei Mitropolitane, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentul cultural „Liviu Galaction Munteanu: martir pentru cauza creștinismului”. Susține o conferință dedicată acestei personalități, la 62 de ani de la moartea sa în temnița Aiudului.

24 martie: Program de audiențe la birou.

În Parohia Salva din Protopopiatul Năsăud, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, preteasa Viorica Checicheș. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul de Năsăud.

La Casa Radio din Cluj-Napoca realizează o emisiune în direct pentru TVR Cluj, cu ocazia sărbătorii Bunei Vestiri, hramul Mitropoliei Clujului.

Seara, în Catedrala Mitropolitană, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, asistă la slujba Pavcerniței Mari cu Litie, oficiată de Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei.

25 martie: De sărbătoarea Bunei Vestiri, slujește Sfânta Liturgie în Catedrala Mitropolitană alături de soborul arhieresc format din: Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei și Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei, precum și un sobor de preoți și diaconi. Evenimentul a fost marcat și de împlinirea a 12 ani de când Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, a fost întronizat în demnitatea de Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Face o vizită pastorală la Mănăstirea Cormaia, Protopopiatul Năsăud.

26 martie: În Duminică a IV-a din Post, a Sfântului Cuvios Ioan Scărarul, săvârșește Sfânta Liturgie în Biserica *Sfântul Ioan Botezătorul* din Parohia Poiana Ilvei, Protopopiatul Năsăud. Rostește predica tematică intitulată sugestiv: *Întrebă pe cel ce știe*. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul de Năsăud.

27 martie: Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

28 martie: La Muzeul Mitropoliei Clujului, din demisolul Catedralei Mitropolitane, participă la vernisajul expoziției temporare de icoane pe lemn „Patimi și Cruce”, a artistului plastic drd. Sofia (Steliana) Țico. Rostește un cuvânt ocazional.

Săvârșește Taina Sfântului Botez pentru tânăra Florina Furtos în Paraclisul Mănăstirii *Sfânta Elisabeta* din Cluj-Napoca. La final rostește un cuvânt de învățătură.

29 martie: Program de audiențe la birou.

Participă la conferința ROOTS (nivel doctoral) cu titlul: „Interpretarea Sfintei Scripturi în tradiția patristică și rabinică – repere și direcții de cercetare. Ediția a II-a”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Slujește Denia Canonului cel Mare în Biserica *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* din cartierul clujean Mănăștur. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

30 martie: Participă, în calitate de membru, la examenul de capacitate preotească - sesiunea de primăvară, desfășurat la reședința mitropolitană.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Face o vizită la Societatea Femeilor Ortodoxe din Cluj-Napoca și, cu această ocazie, le adresează un cuvânt de folos duhovnicesc.

Seara, la Muzeul Mitropoliei Clujului, participă la evenimentul cultural „Întâlnire cu Mircea Gelu Buta și lansarea volumelor sale”. Rostește un cuvânt omagial.

31 martie: Săvârșește Liturgia Darurilor mai înainte sfințite în Biserica *Adormirea Maicii Domnului* din Parohia Geaca, Protopopiatul Gherla. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

Seara, în Biserica Mănăstirii Nicula, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri. Rostește la final un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, secretar de cabinet

**† ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI**

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Martie 2023

1 martie

În sala de ședințe a casei parohiale din localitatea Cetan, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Ioan Neamțiu), prezidează ședința de lucru a Consiliului Parohial. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la sediul protopopiatului Dej, în vederea soluționării unor probleme administrative.

În biserica din Bonțida, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Petru Dobocan), slujește Pavcernița Mare cu cea de-a treia parte a Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

2 martie

În Biserica „Sfântul Apostol Andrei și Sfinții Martiri Brâncoveni” din Beclean (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu), în deschiderea Serilor Duhovnicești organizate de protopopiat, slujește Pavcernița Mare cu cea de-a patra parte a Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învățătură.

4 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Spitalul Militar din Cluj-Napoca (preot slujitor: Pr. militar Marius Cosmin Copaciu).

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

5 martie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralei la Duminica Ortodoxiei semnată de toți ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

6 martie

La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, participă la deschiderea Cursurilor de Duhovnicie. În biserica mănăstirii asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe din incinta Centrului de studii „Sfântul Ștefan cel Mare” rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 martie

Face o vizită în localitatea Chinteni, protopopiatul Cluj I. La sediul primăriei se întâlnește cu doamna primar Lucia Magdalena Suciu, în vederea înființării celei de-a doua parohii în localitate.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Ilie și Lazăr” de la Cristorel, protopopiatul Cluj I. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 Martie (Sfinții 40 de Mucenici)

Cu prilejul hramului, în Paraclisul din incinta Mănăstirii Memorial din Gherla, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învățătură.

La Monumentul ridicat în memoria pătimitorilor în temnițele comuniste din curtea Mănăstirii Memorial din Gherla, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Arhid. Petru Buta de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

tură. Este însoțit de PC Arhid. Cristian Adrian Deneș, de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

11 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Capela Mortuară din Cimitirul municipal din Baia-Mare, oficiază slujba de înmormântare a adormitei întru Domnul, Maria Zaharia, fostă colegă de liceu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Arhid. Alexandru Adrian Salvan, de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

12 martie

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Nicolae Maja și Pr. Radu Onac), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Ioan Nicoară. Este însoțit de PC Arhid. Cristian Adrian Deneș, de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

13 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

14 martie

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din cartierul clujean Becaș. Vizitează șantierul de construcție al noului corp de chilii și Atelierul de lumânări al Arhiepiscopiei.

Face o vizită pe șantierul de construcție al Bisericii „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din cartierul clujean Zorilor (paroh: Pr. Virgil Man), precum și pe șantierul Bisericii „Sfântul și Dreptul Lazăr” din incinta Cimitirului Eparhial, de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Florin Mărginean). Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj II.

La sediul episcopului vicar din incinta Centrului Eparhial, îl felicită, împreună cu toți angajații, pe Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul. Rostește un cuvânt de felicitare.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Beichte und kommunion”, traducerea în limba germană a tezei de doctorat a Înaltpreasfințitei Sale, realizată de Pr. Prof. Jürgen Henkel. Rostește un cuvânt de mulțumire.

15 martie

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Bartolomeu Valeriu Anania (1921-2011). Omul și Istoria”, teza de doctorat a Preacuviosului Părinte Arhimandrit Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

16 martie

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de copii purtând icoane în Duminica Ortodoxiei, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în seara zilei de 5 martie, 2023.

La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, participă la momentul festiv al încheierii Cursurilor de Duhovnicie. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, participă la vernisajul Expoziției „Canon și Interpretare”, cuprinzând lucrări realizate de un grup de artiști clujeni. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Istoria Reședinței Mitropolitane Ortodoxe Române din Cluj-Napoca” a domnului Vasile Rojneac, arhivarul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, precum și a „Calendarului Renașterea pe anul 2023”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Marcarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

10 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica din Unguraș, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Mircea Adrian Luca), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învăță-

➤ Napoca, cu prilejul Centenarului Asociației „Oastea Domnului”, participă la manifestarea intitulată „Ce este Oastea Domnului?”, avându-l ca invitat special pe PC Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Necula. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

18 martie

În capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe elevii participanți la faza județeană a Olimpiadei de Religie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc în deschiderea Marșului pentru Viață, ediția 2023. În încheierea acestuia, asistă la programul organizat pentru copilașii participanților la manifestare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

19 martie

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Valea Chintăului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Podeni, protopopiatul Turda, pe diaconul Ioan Nicoară. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Ciprian Doru Filip. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” doamnei arhitect Oana Monica Astaluș Munteanu.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii case parohiale a Bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de pe Valea Chintăului. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

20 martie

La Chilia „Sfinții Părinți Athoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba, se întâlnește cu Ieromonahul Rafail Noica.

21 martie

Pe altarul de vară al Mănăstirii „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, protopopiatul Dej, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, monahia Andreea Georgiu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, cu prilejul „Anului comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești”, participă la spectacolul de pricesne „Tradiții clujene de Buna Vestire” și asistă la prelegerea susținută, cu acest prilej, de PC Pr. Univ. Dr. Constantin Necula. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 martie

În Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Adrian Medan și Pr. Grigore Toma Someșan), oficiază Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învățătură.

23 martie

În curtea Spitalului Județean de Urgență din Bistrița, săvârșește slujba de Sfințire a Apei și cea de Punere a Pietrei de Temelie pentru noul corp de clădire ce urmează a fi zidit. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, asistă la Conferința „Liviu Galaction Munteanu – martir pentru cauza creștinismului”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

24 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, participă la manifestările organizate cu prilejul Zilei Poliției Române, la împlinirea a 201 ani de la înființare. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga, parohul Bisericii „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmărulei, pe Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Seve-

cartierul clujean Borhanci, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Pr. Mircea-Lucian Man, distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici. Conferă părintelui pensionar Matei Viluc, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Acordă domnului Aurel Balea, distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Domnilor Marcel Bonțidean și Ioan Drimuș le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, iar domnului Liviu Bunea îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Conferă doamnei preotese Simona Victorița Man, Ordinul „Mihai Vodă”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a Complexului Parohial din cartierul clujean Borhanci, alcătuit din Casa parohială, Centrul catehetic și Capela mortuară. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

27 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii din Cluj-

Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 martie

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

29 martie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Denia Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul și rostește un cuvânt de învățătură.

30 martie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, în deschiderea examenului de Capacitate Pre-

țească, îi binecuvintează pe participanți. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pastorală în parohia Petriș și filia Satu Nou, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Paul Drența), pentru a inspecta lucrările de înfrumusețare și renovare a celor două biserici și a casei parohiale.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la momentul festiv „Întâlnire cu Mircea Gelu Buta”, în cadrul căruia au fost lansate și volumele „Istorie Neștiute, Istorie Știute” și „Urme ale unor oameni de seamă”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

31 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În clădirea „Casino” din Parcul Central din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumelor „Complicata mea viață în pântecul mamei”, „Poeme pentru Doamna Dalloway” și „Balada cavalerului fără armură sau La crâșma lui Jackie”. Rostește o alocuțiune. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul clujean Dâmbul Rotund (parohi: Prot. Alexandru Constantin Ciui și Pr. Mihai Vasile Pop), slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de credincioși în timpul Sfintei Liturghii oficiate în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Valea Chintăului, Paroh Ciprian Doru Filip, 19 martie, 2023.

rinului și Strehaiiei și pe Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Pavcerniței Mari cu Litie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă Arhidiaconului Bartolomeu Trofin, consilier eparhial al Episcopiei Sălajului, distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici.

25 Martie (Buna Vestire)

Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei și pe Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei. Conferă Preasfințitului Părinte Nicodim și Preasfințitului Părinte Gherontie Hunedoreanul, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru arhieri.

Cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, în Catedrala Mitropolitană, împreună cu ierarhii prezenți, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă domnului Ion Dumitrel, Președintele Consiliului Județean Alba, distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni.

Primește la reședință autoritățile județene și locale, civile și militare, prezente în Catedrala Mitropolitană cu prilejul împlinirii a 12 ani de la întronizarea ca Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

26 martie

În Biserica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din

Comemorarea preotului mărturisitor Liviu Galaction Munteanu

Darius Echim

La Muzeul Mitropoliei Clujului, aflat la demisolul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, în cadrul serilor culturale, joi, 23 martie 2023, a avut loc un eveniment cultural și comemorativ în cadrul căruia a fost susținută conferința „Liviu Galaction Munteanu: martir pentru cauza creștinismului”. De asemenea, a fost evocată personalitatea preotului mărturisitor Liviu Galaction Munteanu, la 62 de ani de la moartea sa în temnița Aiudului. Alături de alți mărturisitori și mari duhovnici misionari români persecutați sau martirizați de regimul comunist, acesta este propus pentru a fi canonizat în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925).

La eveniment au participat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, clerici, teologi, oameni de cultură, profesori și studenți de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, elevi de la Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” și numeroși credincioși clujeni.

În deschiderea manifestării, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit un scurt cuvânt de învățătură și a evocat personalitatea părintelui profesor Liviu Galaction Munteanu și pe cea a părintelui profesor Ioan Bunea, amândoi fiind prizonieri de regimul comunist. „Îl admirăm pe părintele Liviu Galaction Munteanu, care a mers cu mărturisirea până la capăt. Dumnezeu să-l odihnească și pe părintele Ioan Bunea, care i-a fost coleg de suferință, dar și pe ceilalți care și-au dat viața pentru credință”, a spus Mitropolitul Andrei.

Apoi, au conferențiat și au vorbit despre viața pilduitoare a preotului mărturisitor Liviu Galaction Munteanu următorii invitați: Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, prof. univ. dr. Adrian Opre, decanul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, cadru universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pr. dr. Lucian Greabu, preot la Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Năsăud, și dr. Dragoș Ursu, istoric și cercetător în cadrul Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.

„Evenimentul din această seară cheamă înspre sfințenie și în recunoașterea acestui mărturisitor al credinței, care este reprezentativ pentru eparhia noastră”, a subliniat Episcopul vicar Benedict.

Evenimentul comemorativ a fost completat cu un moment muzical susținut de corul de copii al Memorialului Gherla, coordonat de Ana Antoneac. Corul a interpretat câteva compoziții muzicale pe versurile unor poeți din Gulagul românesc.

Manifestarea a fost moderată și prezentată de protosinghelul Grigorie Benea – starețul Mănăstirii „Sfinții 40 de Mucenici” – Memorialul Gherla, care a organizat întregul eveniment cu sprijinul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș Bolyai din Cluj-Napoca,

al Muzeului Mitropoliei Clujului și al Radio Renașterea.

„Rapoartele informatorilor Securității despre părintele Liviu Galaction Munteanu descriu o atitudine de o verticalitate rară și exemplară: Numitul arată că se socotește un martir ce suferă pentru cauza creștinismului și că nu numai dânsul, dar toți acei ce au jurat să slujească biserica lui Hristos, sunt împotriva comunismului, care caută să păgânească biserica”, au afirmat organizatorii.

Liviu Galaction Munteanu – preot și profesor mărturisitor

S-a născut la data de 16 mai 1898, într-o familie de învățători, fiind originar din localitatea Cristian, județul Brașov. S-a format ca teolog la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov și la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde a obținut și doctoratul. La 17 februarie 1927 a fost hirotonit preot, de Episcopul Nicolae Ivan, care l-a numit profesor la Academia Teologică din Cluj, ajungând astfel titularul cursului de Noul Testament, duhovnic, apoi chiar rector al acestei instituții. În anul 1958 a fost numit vicar administrativ, de Arhiepiscopul Teofil Herineanu, care avea un proiect de relansare a catehizării în Eparhia Clujului. Astfel, părintele Liviu a întocmit o programă pentru catehizarea copiilor și adulților, fapt care l-a adus în atenția Securității. A fost anchetat, iar în 1959 condamnat la opt ani de închisoare pentru „uneltire contra ordinii sociale”. A fost închis în penitenciarele Aiud și Gherla. A murit în 8 martie 1961, la închisoarea Aiud, ca urmare a tratamentului inuman la care a fost supus de regimul comunist.

În ședința de lucru din 25 februarie 2021, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis începerea demersurilor de canonizare a unor mărturisitori și mari duhovnici misionari români persecutați sau martirizați de regimul comunist, printre care se află și părintele

Liviu Galaction Munteanu, propus pentru canonizare. Aceștia vor fi canonizați în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925).

Argumentele locale pentru canonizarea „profesorului martir” au fost aprobate în cadrul unei ședințe de lucru a ierarhilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, în 27 septembrie 2021. De asemenea, în data de 20 iunie 2022, în ședința de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, au fost discutate și analizate aspecte legate de proiectele de texte liturgice întocmite în vederea canonizării părintelui Liviu Galaction Munteanu.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcopul vicar BENEDICT BISTRITĂNEANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. CORNEL COPREAN,
Arhim. prof. univ. dr. TEOFIL TIA, Pr. lect. dr. LIVIU VIDICAN-MANCI

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

De Paști

Tudor Arghezi

La toate lucarnele și balcoanele
Au scos din cer îngerii icoanele
Și-au aprins pe scări
Candlele și lumânări

Orașele de sus, în sărbătoare,
Au întins velințe și covoare,
Și ard în potire
Mireasmă subțire.

Și din toate ferestrele odată,
Mii și sute de mii,
Heruvimii fac cu mâna buclălată
La somnoroșii copii.

– Marea Neagră. Chip al smereniei, al ascultării și al bucuriei neîncetate, Părintele Crăciun pune în aplicare în acești ani dificili din viața sa învățămintele deprinse de la duhovnicul său despre care și Părintele Dumitru Stăniloae afirma următoarele: „Ca preot, părintele Ilarion Felea m-a depășit”.

Cu toate că Părintele Crăciun se ferea să vorbească despre aceste experiențe ale sale din timpul încarcerării, suntem totuși datori să punem în lumină faptele minunate ale celor aleși ai lui Dumnezeu. Din mărturiile Părintelui merită să fie evidențiat episodul în care, într-o ambuscadă, este luat pe sus în timpul mesei, trântit pe jos, bătut și batjocorit cum greu ne putem imagina. Care este însă reacția acestuia? „Mi-am împreunat palmele și am zis *Tatăl nostru* nu o dată, ci de repetate ori. Nu am mai știut că mă bat”. Astfel de fapte deosebite petrecute în timpul încarcerării sunt nenumărate. Dar tot harul revărsat de Sus, toate dialogurile tainice din acele momente cu Hristos, cu Maica Domnului și cu toți Sfinții trec dincolo de hotarele firii, rămânând experiențe unice, de nepătruns pentru mintea noastră, întâlniri de taină ale ființei umane cu Divinitatea care nu se pot verbaliza – atât pentru a nu-și pierde din valoare, cât și datorită incapacității firii umane de a reprezenta asemenea întâlniri.

O viață trăită în Lumina Învierii

Deși ambii părinți au trecut la cele veșnice în timpul detenției Părintelui Crăciun – mama la un an după arestarea lui, iar tatăl la scurt timp după ce îl văzuse muncind la Canal, în cârje fiind, imediat după o operație la picior –, acest lucru nu a umbrit deloc viața acestui pătimitor pentru credință al neamului nostru, el fiind pe deplin încredințat că toate sunt cu voia și îngăduința lui Dumnezeu. Din mărturiile atâtor oameni care au avut bine-

cuvântarea de a-l întâlni pe Părintele, se cunoaște că avea un simț al umorului desăvârșit, lansând printre ucenici chiar și binecunoscuta sintagmă „glumă de post” – glumă care respectă toate normele bunului-simț, care are un caracter moral ce se aplică la situații de viață, dar și în sine o doză mai mult decât necesară de umor. După ani petrecuți în grele suferințe, bucuria părintelui parcă creștea exponențial, odată cu fiecare întâlnire pe care o avea, ajungând la acea măsură în care aceasta să nu îl părăsească nici pe patul de spital când se afla încercat de suferințe trupești.

Părintele avea acest dar al înainte-vederii...

Pentru a avea o imagine mult mai clară despre ceea ce a însemnat Părintele Crăciun pentru poporul nostru, este grăitoare o istorisire ce se regăsește în volumul *Dragostea părintească de la Cinciș*, care reliefează următoarele:

„Socrul meu, fiind o persoană cu sechele de poliomielită, a fost predispus la accidente vasculare, cel puțin în ultima parte a vieții. De la un accident din acesta vascular i s-a tras și sfârșitul. L-a făcut dimineața iar seara era în agonie. Eu eram deja preot, i-am citit rugăciunile de ieșire a sufletului. Dar el totuși se chinuia. Fără ca noi să anunțăm pe cineva ne-am trezit că apare Părintele Crăciun (...) și zice: *Am venit să-mi iau rămas bun de la Aladar* (așa îl chema pe socrul meu). Și-a pus patrafirul, i-a citit rugăciunile de ieșire a sufletului, apoi a zis: *No, acuma pot să plec liniștit!* A plecat și după 10 minute socrul meu a murit. Prietena noastră care îl ducea pe Părintele la Cinciș ne-a spus apoi că, la un moment dat, după vreo 10 km de drum, Părintele și-a scos pălăria din cap, a început să se închine și să spună *Tatăl nostru*. În acel moment am știut că socrul tău a murit, a spus ea. Și coroborând momentele, exact așa a și fost.” (Părintele Radu Trifon)

Acesta ar fi însă doar unul dintre momentele deosebite din viața Părintelui Crăciun. Nenumărați sunt oamenii care pot aduce și mai multe mărturii despre lucrarea părintelui în viața

lor. În aceeași idee, un alt episod ce merită avut în vedere e cel din vinerea care preceda marea sărbătoare a Floriilor. Seara, bolnav fiind, Părintele afirmă: „Duminică dimineața, la ora opt, sunt la Sfânta Liturghie! Și așa a fost! La ora opt (...)”. În Duminica Floriilor, Părintele Crăciun avea să fie la o altă Liturghie, slujind alături de îngerii Liturghia în Împărăția cea Cerească.

Un preot cât un acatist...

Că Părintele Crăciun a fost un om desăvârșit nu e un lucru neștiut. După cum spune și Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu Streza, „toate etapele existenței lui pământești l-au arătat a fi un vas ales, anume pregătit de Ziditorul a toate pentru a-I preamări numele pe pământ prin mărturisirea credinței și pentru a ajuta pe mulți prin mângâierea jertfelniciei sale (...) Toți au putut vedea dorul său neobosit de a-L sluji pe Dumnezeu, prin slujirea apropiată. Toți au putut remarca jertfelnicia care l-a ținut mii și mii de ore în scaunul spovedaniei, în frig adesea și în postire, având o singură dorință și anume pe aceea de a odihni sufletește pe Hristos din sufletele celor care veneau la dânsul să se mărturisească (...) Ceea ce a rămas însă departe de ochii tuturor a fost tainicul adânc și bine ascuns al sufletului său, acoperit atât de bine cu haina smereniei și a simplității. Chiar și celor apropiați le-a fost greu să pătrundă în Sfânta Sfințelor a sufletului Părintelui Crăciun (...) Cuvintele greu îl pot descrie pe acest om tainic al inimii, pe acest heruvim ascuns în carnea neputincioasă a trupului”.

Această descriere exhaustivă nu mai lasă loc de interpretări sau adăugiri, însă un alt fragment din viața – și de dincolo de moarte – a Părintelui Crăciun Opre, care ne arată că iubirea este mai tare decât moartea, dar și că Părintele Crăciun are mare trecere în fața lui Dumnezeu, a Sfinților, dar mai cu seamă a Părintelui nostru Arsenie Boca, este demn de menționat.

Prezbitera Anișoara Opre relatează că, la un moment dat, în timpul unui eveniment festiv, fiind strânse la un loc mai multe persoane în sala de mese a schitului, primarul – aflat la masa vecină – se ridică, își ia telefonul și face poze. Dânsa, neștiind despre ce e vorba, crede că punctul principal de interes îl reprezenta tabloul cu *Cina cea de taină*. Ulterior se mai ridică câteva persoane și încep să fotografieze locul cu pricina. Ce se întâmpla de fapt? Lângă acel tablou apăruse un contur auriu, iar în contur poza Părintelui Arsenie Boca – nu era ceva foarte clar, ci doar ceva mai vag, rămânând o vreme pe perete. Imediat după aceasta, conturul se retrage înspre tavan, oamenii rămân înmărmuriți, încep să se închine și după un timp apare un alt contur, de această dată în interiorul lui cu poza Părintelui Crăciun.

Pomenește-ne și pe noi, Părinte Crăciun, și mijlocește pentru noi în fața Tronului Neînfricoșătorului Judecător de a cărui vedere față către față te bucuri nemijlocit acum în Rai!

„Un preot cât un acatist”... Părintele Crăciun Opre (17 iunie 1925 – 8 aprilie 2012)

Anca-Maria Bica

La data de 17 iunie 1925, în satul Cărsău din județul Bihor, văd lumina zilei gemenii Crăciun și Moise – din părinții Saveta și Crăciun Opre. Moise va trece însă la cele veșnice la șase luni după naștere, iar fratele său, Crăciun, va crește într-o familie cu cinci frați.

Copilul Crăciun Opre frecventează cursurile școlii primare în satul natal, urmând mai apoi cursuri la Școala Normală „Iosif Vulcan” din Oradea, respectiv la Școala Normală „Dimitrie Țichindeal” din Arad. Urmându-și chemarea lăuntrică, în anul 1947, este admis la Academia Teologică din Arad, timp în care îl are drept mentor și duhovnic pe marele profesor de teologie Ilarion Felea. Tumultuoasa perioadă în care se afla țara noastră atunci va avea efecte devastatoare asupra tuturor tinerilor studenți, mai cu seamă asupra celor care se defineau a fi creștini, care îl iubeau pe Hristos și care militau pentru valorile noastre strămoșești. Unul dintre aceste efecte despre a fost chiar întemnițarea propriu-zisă. „Toți cei care erau mlădițe nobile ale acestui neam, care ar fi putut lumina prin faptă, prin cuvânt, au fost arestați, ca astfel poporul de afară să zacă în întunericul ateismului și al necunoștinței. Dar lumina mărturisitorilor din temnițele comuniste a luminat mai puternic decât obrocul beciurilor securității, care a transformat, fără să vrea, închisorile în mănăstiri de neconținută rugăciune” (Mănăstirea Petru Vodă).

Părintele Crăciun Opre a fost întemnițat încă din anul 1948, timp de opt ani ajungând prin mai multe închisori comuniste din România precum Arad, Oradea, Timișoara, Aiud, Pitești, Gherla, respectiv lagărul de muncă silnică de la Canalul Dunăre

Nu te teme, turmă mică!

sau

Despre provocările mărturisirii credinței în zilele noastre

– Cuvântul Părintelui Ioan Cojanu,

Starețul Mănăstirii

Sfântul Ioan Botezătorul din Alba

Iulia, adresat tinerilor din comunitatea

Bisericii Studenților din Cluj-Napoca –

Credința și necredința de după Revoluție

Ln anii aceștia de după Revoluție – poate și pentru că am fost implicat în mod direct în misiune (aveam 30 de ani atunci, nu eram nici copil, dar nu eram nici bătrân) –, am putut observa o involuție duhovnicească. După Revoluție, mulți oameni și-au descoperit evlavia în câteva ceasuri sau în câteva zile, deși nu aveau nicio legătură cu Biserica. Voiau să ascundă nu numai o viață trăită fără Hristos sau chiar împotriva lui Hristos, ci, mai mult decât atât, o anumită activitate dusă împotriva Bisericii. Și aceștia nu erau numai activiști de partid sau securiști, ci și oameni care pur și simplu nu credeau în Dumnezeu. Paradoxal, toată lumea devenise religioasă – un lucru bun, de altfel.

Îmi amintesc că imediat după Revoluție, cred că nici nu trecuse Anul Nou, am mers la Părintele Dumitru Stăniloae, iar în București toată lumea era cuprinsă de febra aceea a unei revoluții de credincioși. Se așezau în genunchi, ziceau Tatăl nostru în piețe, chiar dacă erau în pericol să fie uciși. Părintele Dumitru era bucuros și bucuria aceea mi-a transmis-o și mie, ceea ce m-a făcut să-mi amintesc mai greu de unele personaje ciudate, ca, de exemplu, doi oameni care, nu cu mult timp înainte, chiar în zilele Revoluției, m-au înșoțit înarmați la colindat, sub pretextul că mă păzesc. Nu știam de cine mă păzeau: pe mine de alții, pe alții de mine sau pe mine de mine însumi. Chiar și aceștia au venit pe urmă la mine și și-au arătat religiozitatea. Am uitat de toate, pentru că Părintele Dumitru Stăniloae s-a bucurat tare mult de acest instinct al românilor de la Revoluție. Când l-am întrebat: „Ce ne-a salvat pe noi, românii?”, dânsul a spus un lucru la care țin foarte mult: „Pe noi ne-a salvat spovedania, apoi faptul că am fost sănătoși la minte, că n-am fost deprimăți și că am fost sinceri”. Într-adevăr, pe credincioșii adevărați i-a salvat spovedania.

Problema a fost alta, și anume că ani de zile, noi, preoți și credincioși, am crezut că poporul acesta român a trăit 40 de ani de comunism fără să fie afectat, că a trecut comunismul și, dintr-odată, oamenii au fost credincioși și gata. Dacă vă amintiți, după Revoluție, au început să se umple mănăstirile cu tineri. Știu că la un moment dat, număraserăm la noi vreo 40-50 de tineri care veniseră să se călugărească. Totul era de un entuziasm nemărginit.

Au trecut anii și neliniștea pe care o aveam în suflet s-a schimbat. Nu mai sunt neliniștit pentru faptul că unii sunt fățarnici, ci pentru că aceștia încep să devină agresivi. Mulți și-au dat seama că n-o să mai fie disprețuiți sau marginalizați dacă sunt necredincioși, dacă nu mai merg la biserică, dacă se manifestă în sinceritatea lor. Și astfel au devenit agresivi.

Provocarea de a răspunde cu bine la rău

De fapt, nu pentru ei sunt neliniștit, ci pentru noi, cei care credem. Oare suntem noi pregătiți să primim agresivitatea lor? Oare suntem pregătiți să răspundem cu bine celor ce ne fac rău? Adeseori chiar preotul este luat prin surprindere. Nu pentru că preotul a uitat de Evanghelia care spune: „Nu căuta să birui răul cu rău, ci biruie răul cu binele” (cf. Romani 12: 21). Nu, nu uită, dar nu poate. Nu poate să-l rabde pe cel care vine și îi spune în față: „Voi, preoții care mâncați banii...” și altele asemenea. Dacă nu ești pregătit, e foarte greu. Aceasta cu atât mai mult cu cât cel care te învinuiește nu participă la viața Bisericii, nici duhovnicește, și cu atât mai puțin cu bani. De ce să te simți umilit de el?

Mai departe, credincioșii noștri, oare, sunt pregătiți să facă față unei astfel de campanii care e dusă, nu împotriva Bisericii sau a preoților, ci împotriva lor și a crezului lor? Iar întrebarea este dacă îi clatină sau nu. Răspunsul este că pe mulți îi clatină. Și cum să nu îi clatine această campanie împotriva celor ce vor să creadă în Hristos, a celor ce vor să aibă o viață religioasă, să aibă o familie creștină și copii educați creștinește? Cum să răspundă? Trebuie să răspundă sau nu? Ce trebuie să facă ca să nu se clatine?

O spun adeseori: tinerii nu sunt pregătiți pentru viață și de aceea foarte mulți se pierd. Hristos ne învață să îi pregătim pe oameni cum și-a pregătit El ucenicii. Primul lucru pe care L-a spus sau cel mai important lucru pe care L-a spus pentru viața lor a fost: *În lume veți avea necazuri* (Ioan 16: 33). Deci, nu trebuie să ascundem copiilor noștri, nu trebuie să ascundem apropiaților noștri, prietenilor noștri faptul că viața e grea și plină de necazuri. Viața este un atelier în care omul este chemat să accepte să fie pregătit și să participe.

Disponibilitatea de a ne lăsa în mâna lui Dumnezeu

Dar la început, în afară de a accepta viața așa cum este, noi prea puțin participăm în mod activ. În momentul în care primim harul, viața noastră este activă. Avem expresia „credincioși practicanți”. Da, îmi place expresia. Și în ucenicie se numesc „muncitori practicanți” cei care se inițiază într-o meserie. În acest sens trebuie înțeleasă expresia, și nu în altul. Nicidecum că ceilalți sunt mai puțin practicanți. Pretențiile sunt periculoase. „Nimeni să nu socotească că este ceva” (cf. Galateni 6: 3). Primul lucru pe care trebuie să-l știm este că suntem într-un atelier al lui Dumnezeu, în care putem să participăm prin a fi disponibili. De obicei, oamenii sunt disponibili. Vorbesc despre cei care vin la Biserică, despre cei care cred în Dumnezeu. Însă al doilea lucru pe care trebuie să-l avem în vedere și pe care îl pierdem de cele mai multe ori este: nu numai că nu trebuie să facem noi ceva, ci că noi nu putem să facem nimic. Iar dacă încercăm să facem ceva, îl încurcăm pe Dumnezeu.

Deci noi trebuie să fim disponibili spre a primi atât cele bune,

cât și cele rele, sau invers, cum spune Iov: „Pe cele rele să le primim ca și pe cele bune” (cf. Iov 2: 10). Aceasta înseamnă disponibilitate. Aici cred că se dă primul examen de credință în Dumnezeu: dacă eu sunt capabil, nu să înțeleg, ci să accept să le primesc și pe cele rele ca pe cele bune ca venind de la Dumnezeu. Sigur, ar fi bine să le și înțeleg, dar nu neapărat! Să le accept chiar dacă nu le înțeleg. Atunci când beau un suc dulce e una, dar când beau unul amar, din reflex, încep să mă strâmb. Nu se supără Dumnezeu, dar trebuie să bei paharul și să ai încredere în Acest Doctor al sufletului tău. Nu-ți fac mai bine cele bune decât cele rele. Cu cât un om ajunge să-și asume această lucrare a lui Dumnezeu în viața lui, cu atât realizează care este rostul vieții, rostul Bisericii, al Sfințelor Taine și, în special, rostul suferinței.

Acum, am vorbit ca și când altcineva lucrează, iar eu stau pasiv. Așa este, să știți. Altcineva lucrează, dar eu nu stau pasiv. Eu primesc. *Capacitatea mea de a primi lucrurile pe care mi le dă Dumnezeu îmi măsoară vârsta duhovnicească.* Cu cât sunt capabil să primesc mai mult, cu atât mă dezvolt mai mult. Pentru ca, într-o zi, când ajung la maturitate duhovnicească, Dumnezeu să aibă curajul – pentru că Îi trebuie curaj lui Dumnezeu – să mă pună și pe mine la treabă și să verse peste mine lucrarea harului Sfântului Duh, pentru că pe Duhul Sfânt Îl avem de la botez. Să înceapă să se reverse prin mine Duhul Sfânt, așa încât să pot să devin și eu, la rândul meu, unealtă a Sfântului Duh, organ, mădular al Bisericii.

„Binele se molipsește mai tare decât răul”

Aceasta este normalitatea vieții religioase, ca membru al Bisericii. Neliniștea pe care o am eu acum, în ultimii ani, poate fi redată prin întrebarea dacă se vor ridica la această stare duhovnicească credincioșii noștri buni. Nu la nivelul de a-și apăra preotul sau Biserica, chiar dacă unii preoți spun: „Credincioșii mei nu mă apără. Mă apără alții”. Nu asta trebuie. Biserica este un organ viu. Nu trebuie să ne apărăm unii pe alții. E firesc să funcționăm precum mlădițele prin tulpina viței. Numai mlădița vie în tulpina viței poate să se păstreze vie și sănătoasă. Numai așa nu se va sminti omul. Deci, ca să nu se smintească creștinul, trebuie să nu se contamineze ușor și, ca să nu se contamineze, trebuie să fie sănătos. Boala necredinței, a îndoielii în credință, e contagioasă, iar dacă omul nu e sănătos, nu ai ce-i face acestei boli, deoarece creștinul trebuie să trăiască printre ceilalți. Mai contagios, însă, este binele.

Binele se molipsește mai tare decât răul. Întrebarea e de la cine să ne molipsim. Un om bun ajunge să influențeze sute de oameni.

„Omul primește răni. Important e să nu fim răniți degeaba”

Ce frumoși sunt cei care Îl au pe Hristos! Se vede și în privirile lor, pentru că Îl poartă pe Hristos. Pe măsură ce trece timpul, viața ne dă nenumărate lovituri. Omul primește răni și, dacă le luăm ca de la Dumnezeu, printr-o rană am dobândit o cicatrice, printr-un păcat asumat, Domnul a scos din noi o slăbiciune. Important este să nu fim răniți degeaba. Și nu vom fi, dacă aparținem Bisericii. Dacă ne aflăm în acest atelier al Creatorului, atât loviturile oamenilor, cât și ale diavolilor vor intra în programul de înfrumusețare a omului după Hristos: moartea devine viață, iar rănilor, mărgăritare. Atunci n-o să ne doară pentru imaginea Bisericii, pentru neputințele preoților și ale credincioșilor ce cad, dar care se ridică, ci o să ne doară pentru tot, pentru cel de lângă noi, care este un membru simplu, iar dacă a căzut, trebuie să-l ridicăm. Până nu simțim că plângem cu Hristos și că ne bucurăm cu El, că ne întristăm de întristările Bisericii și ne bucurăm de bucuriile Bisericii – nu ale instituției, ci ale acestei Biserici vii care suntem noi toți, preoți și credincioși –, până nu simțim lucrurile cum le simte Hristos, nu avem viață în noi.

Adeseori constatăm că suntem ca morții din punct de vedere religios. Venim la biserică, ne spovedim și părintele parcă ne-ar pune o perfuzie. O zi e bine, atunci când ne împărtășim, dar a doua zi suntem din nou muribunzi. O viață trăită în comă – nu aș vrea să zic că nu e viață, pentru că nu aș vrea să îi jignesc pe cei care sunt într-o astfel de situație fizică, dar nu e viața pe care ne-a dat-o Hristos. Hristos ne-a dat să avem viață; nu numai să nu fim în comă, nu numai să fim conștienți, ci să fim conștienți de tot. La un moment dat, ajungem să ne trezim că nu ne mai recunoaștem părinții, că nu ne mai recunoaștem casa. Gândiți-vă ce dezamăgire pentru cei din jur! Așa trăim majoritatea celor botezați. Nu-L mai recunoaștem pe Tatăl cel ceresc. Mai mult, nu L-am cunoscut niciodată. Nu o recunoaștem pe Maica Domnului.

Capacitatea de a rezista în fața necazurilor

Vă spun lucrurile acestea vouă, tinerilor, și pentru că sunteți la început de drum, dar, fiind deja în Biserică, și ca să nu scadă entuziasmul vostru și să devină mai profundă credința voastră. Să fiți capabili de a rezista în fața necazurilor. Să vedeți dincolo de necazuri, să aveți orizont duhovnicesc. Dincolo de problemele vieții să-L vedeți pe Hristos, Care vă așteaptă. Exact ca atunci când mergeți la o petrecere și nu contează troienele, nu contează nimic, pentru că aveți o destinație clară. Sau când vă așteaptă cineva pe care-l iubiți foarte mult sau care vă iubește foarte mult. Vă gândiți numai la momentul în care vă întâlniți cu el.

Dacă avem perspectiva aceasta, atunci viața noastră este mai profundă, nu numai la nivel de epidermă. Nu mai contează ce simțim, ce gustăm, ce mirosim. Acestea nu mai contează. Le vedem relativitatea lor. Cine numără stâlpii de pe marginea drumului? Cine nu are o destinație clară. Altfel, ne interesează să ajungem sănătoși și precis la destinație. Depinde cât de mult ținem la destinația respectivă, cât de bine o cunoaștem.

De aceea avem nevoie să cultivăm credința în Hristos. Nu are rost să pierdem cerând de la Dumnezeu să ne cruțe, ci cât mai repede să fim pregătiți să primim aceste lovituri care vin asupra noastră, aceste dăltuirii, șmirgheluire și toate celelalte munci care se fac într-un atelier, crezând din toată inima că Acela care conduce acest atelier este Hristos, Dumnezeuul nostru, chiar folosindu-se de loviturile celui rău, pe care le transformă în bine. Privind duhovnicește și lucrarea vrăjmașului, vom înțelege că, sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu, el ne lucrează binele fără voia lui. Însă, prin această atitudine, și noi îi facem un serviciu veșnicului nostru dușman, dându-i ocazia să se căiască pentru că lucrarea lui a fost zadarnică.

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com